

SPIRITUAL MILK

Some Basic Principles Of The Christian Faith

Joe McKinney, oyo azali na mbongo mingi

MILIKI YA MOLIMO

Mwa Mibeko Ya Moboko Ya Kondima Ya Boklisto

MALOPA YA EBANDELI

Mateya yango babengaka yango “Miliki ya Molimo” mpo ekomamaki mpo na baklisto ya sika to bana mike ya sika kati na Klisto. Bazali kokokanisa bamposa mpe bokoli ya moklisto ya sika na oyo ya mwana oyo abotami sika. Ezali na ba étapes mitano ya moboko na bokoli ya mwana oyo abotami sika mpe molongo ya mateya elandi bokoli oyo.

Lokola mwana oyo abotami sika noki nsima ya mbotama na ye abandi koluka libele ya mama mpo na koleisa, lokola moklisto oyo abotami sika, esengeli omileisa na Liloba ya Nzambe. Liboso ya kososola teoloji mpe mateya; liboso ya koyeba koganga to kotambola; ata liboso ya kososola ntina ya kolya malamumu mpo na kolongono ya nzoto na yo, osengeli kolya bilei ya elimo. Ewuti na Liloba. Liteya 1.

Mwana oyo abotami sika abimi na libumu ya mama na ye mpo na kokota na mokili ya sika. Oyo ekoki kozala choc munene mais kozonga sima ezali te. Akoki kozonga na libumu ya mama na ye ata mokolo moko te. Ezali mpe bongo mpo na moklisto ya sika. Mbongwana ya bomoi ezali ya monene mpe bozongi ezali te. Osengeli kososola lolenge ya bomoi na yo ya sika kati na Klisto mpo ete ozwa bomoto na yo ya sika. Ozali nani sikoyo lokola obotami na mai mpe na Molimo? Mateya 2, 3 mpe 4

Etalelami lokola likambo ya malamumu te soki mwana abotami kasi akoli te. Soki akoli na makanisi te, babengaka ye retardé. Soki azali kokola na nzoto te. babengaka ye nain: Kasi soki okolisaki bomoi na yo ya boklisto te, okokufa! Nzambe ayebisaka biso ndenge ya kokola na elimo. Liteya 5

Ntango mwana abotami, lokola azali mwana oyo abotami sika, abandi koleisama mpe kobatelama pene na kaka mama na ye, mpe azwaka mingi koleka oyo apesaka. Kasi ntango ekoya oyo akozwa esika na ye na libota. Abandi kolia na mesa elongo na basusu, kotonga boyokani, kondima mikumba mpe kokokisa mikumba. Nyonso wana ezali eteni ya bokoli na ye. Yo mpe, lokola moklisto ya sika, osengeli kozwa esika na yo na libota ya Nzambe, lingomba. Mateya 6, 7, 8 mpe 9.

Bikelamu ya bomoi bamibakisaka. Mwana oyo abotamaki na bolingo ya baboti na ye akolaka mpe nokinoki mokolo ekomi mpo na kozongela likambo yango. Nzambe alobaki na Adama ná Eva ete: “Bóbota mpe bókola.” Tozali awa lelo mpo na lipamboli oyo euti na Nzambe. Na bomoi ya molimo etinda ezali pe “Bóbota pe bókola.” Obotamaki mpe ozali kobika na mokano ya komibota lisusu na elimo. Bayekoli basengeli kokómisa bayekoli. Liteya ya 10

Boyekoli oyo etikali – Mateya 11, 12, 13, 14, 15 mpe 16 ebongisami mpo na kopesa mwa sango mosusu ya ntina oyo okozala na yango mposa ntango ozali kokende liboso na bomoi na yo ya boklisto. Nzambe apambola yo mpe akamba yo na lipamboli mpe mokakatano monene ya bomoi

- kozala na bomoi ya boklisto.

ETAPE YA LIBOSO– OZA NA POSA YA NUTRITION SPIRITUELLE

Liteya 1

"OBOTAMA? NTANGO YA KOLIA EKOMI!"

“Lokola bana oyo babotami sika, bózála na mposa na miliki ya peto ya liloba, ete bókola na yango soki solo bomeki ete Nkolo azali na ngolu.” I Petelo 2:2-3

Lokola mwana oyo abotami sika noki nsima ya mbotama na ye abandi koluka libele ya mama mpo na koleisa, lokola moklisto oyo abotami sika, esengeli omileisa na Liloba ya Nzambe. Liboso ya kososola teoloji mpe mateya; liboso ya koyeba koganga to kotambola; ata liboso ya kososola ntina ya kolya malamú mpo na kolóngono ya nzoto na yo, osengeli kolya bilei ya elimo. Ewuti na Liloba. Na yango, banda sikoyo. Kozela ata mokolo moko te. Zwá Biblia mpe banda kolya bilei na yo ya mokolo na mokolo. Talá mwa makanisi oyo ekosalisa yo obandi.

BOYOKA LILOBA

Kozanga te makita ya lingomba mpe, ntango ozali koya, tyá likebi na mateya mpe na bakelasi ya Biblia. Zalá ntango nyonso na stylo mpe papye elongo na yo mpo na kosala bancti. Ekoki kozala ete osengeli kotalela yango na ndako mpe kosangana na moto moko mpo na kosilisa ntembe nyonso oyo ozali na yango. Zalá na molende mpo na kosala yango. Zalá lokola mwana wana oyo abotami sika oyo ntango mosusu asalaka lokola nde azali kokufa na nzala! Mpe ya solo, okolinga ata moke te kokóma na makita ya lingomba soki ozangi Biblia.

TANGA LILOBA

Tángá Biblia mobimba na mbula moko. Ezali na ba plans imprimés esika okoki ko enregistrer mokapo moko na moko oyo otangi. Soki ozali kotánga mikapo misato na mokolo mpe mitano na mokolo ya lomingo, okotánga Biblia mobimba na mbula moko! Yango ekopesa yo ankete ya Biblia mobimba. Lokola ezali botáangi kasi boyekoli ya mozindo te, ekoki kozala malamú kosalela Biblia oyo “ezali petee mpo na kotánga.” Mpo na boyekoli ya mozindo salelá libongoli ya solosolo lokola NKJV to NASB

YEKOLA LILOBA.

Bondela, kosenga Nzambe bososoli. Tika Molimo Mosantu ya Nzambe alobaka na yo na nzela ya Liloba na Ye. Na esika ya koyekola oyo moto mosusu akanisaka na ntina ya mokapo moko boye, tanga yo moko na maloba oyo Molimo Mosantu atindaki mpo na kokoma. Tángá mbala moko na Biblia. Yango ekozala boyekoli na yo moko.

Landá ebongiseli moko ya boyekoli. Ezali mayele te kofungola na miso miso kaka na esika nyonso ya Biblia mpe kobanda koyekola kozanga kokanisa na ntina na contexte. Moyekoli ya molende azali ntango nyonso kotonga likoló na makambo oyo asilá koyekola. Na yango, yekola buku moko, mokapo moko, to motó ya likambo moko ya Biblia.

Zwá banctiya makanisi na yo, mituna, ntembe mpe makanisi na yo na ntango ya boyekoli na yo.

Bomba kaye ya sipesiale mpo na kosala yango na kati Bisó banso toyebi ete likanisi malamú, bososoli ya sipesiale to bososoli ya sika ebosanamaka na pete. Komá mbano ya boyekoli na yo.

Kanisá naino mituna oyo elandimpe komá biyano na kaye na yo ya boyekoli:

Liloba oyo elimboli nini? Talelá verse na verse. Limbola maloba ya mpasi. Tyá likebi na likambo oyo elobeli mokapo moko oyo ekokani na yango. Salá plan ya paragrafe.

Nini na comprendre te? Komá ntembe mpe mituna na yo. Mingi ya ntembe na yo ekomonana polele ntango ozali koyekola biteni mosusu ya Biblia.

Bokuse ya mokapo oyo ezali nini? Zalá na mokuse.

Poná mwa bavere oyo okokanga na motó. Na ntembe te, Yesu asalaki yango. Salá liste ya bavere oyo okangaki na motó mpo ozongela yango mbala na mbala.

Manyolána makambo oyo oyekoli. Oyo ezali litambe moko ya ntina mingi. Komanyola ezali oyo ekopesa bozindo na boyekoli na yo ya Liloba. Elingi koloba te lolenge ya komanyola lokola mangomba mosusu ya Est esalela (manyoli oyo eleki, ndakisa), kasi kaka ete ozali kokanisa, kokanisa, kosalela mpe kotalela maye oyekoli na Liloba.

SALA APPLICATION PERSONNELLE YA LILOBA.

Salelá liteya yango epai na yo moko, kotuna mpo na mokapo mokomoko:

Ezali na ndakisa moko oyo nakoki kolanda?

Ezali na likambo moko oyo nasengeli kokima?

Ezali na mobeko moko oyo nasengeli kotosa?

Ezali na elaka moko oyo ekozala na litomba?

Eteni oyo eteyi nini mpo na Nzambe to Yesu?

Ezali na mwa mokakatano oyo esengeli kotalelama?

Ezali na likambo moko oyo nasengeli kobondela mpo na yango?

Nini ekosalisa ngai na mikakatano na ngai?

KOBONGISA LILOBA

Pona moto moko mpe kabola na ye mwa bosolo ya ntina oyo ozali koyekola na boyekoli na yo. Yango esalaka mpo na edification na ye mpe mingi koleka. Tango ozali ko exprimer na ba misusu oyo oyekoli, alors connaissance oyo ekomi propriété na yo moko.

BOSALELA LILOBA

Lokola Yakobo akomaki, "Bózala basali ya liloba kasi kaka bayoki te, komikosa." (Yakobo 1:22) Boyebi ya solo ya Liloba ya Nzambe eyaka ntango ozali kosalela makambo oyo yango eteyaka. Zalá lokola moto ya mayele oyo atongaki ndako na ye likoló ya libanga na esika ya kotonga na zelo. (Mat. 7:24-28) Ezali bongo.

LIKANISI MOKO

Pona etinda, ezaleli to etinda ya Biblia poso na poso mpo na kosalela. Koma yango na kaye na yo

ya boyekoli mpe mokolo na mokolo, luka mabaku ya komeka oyo liloba ezali koteya yo. Na ndenge wana Liloba na Nzambe ekomi Liloba ya Bomoï kati na yo.

KOZALA NA LIBOSO:

Il Timoté 3:16, 17. Makomi manso mapesami na bofuli bwa Nzambe, mpe mazali na litomba mpo na mateya, mpo na kopamela, mpo na kosembola, mpo na koteya na boyengebene, mpo ete moto ya Nzambe azala mobimba, azala na makoki nyonso mpo na mosala nyonso ya malamû.

Mituna

1. Lokola ozali moklisto oyo abotami sika ozali kolya na liloba ya Nzambe?
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Ndenge nini moto ayekolaka oyo Nzambe alingi epai na bango?
  - a. ____ Tángá Biblia na bango
  - b. ____ Boyekola elongo na bakristu mosusu
  - c. ____ Boluka na internet
  - d. ____ Nyonso oyo tolobeli likolo
  - e. ____ a mpe b
3. Moyekoli ya molende azali ntango nyonso kobakisa boyebi na ye ya liloba ya Nzambe na koyeba soki ezali na baverse mosusu oyo elobeli likambo oyo bazali koyekola.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Moyekoli malamû asengeli kososola ndimbola ya maloba na kati ya contexte na yango mpo na kososola oyo Nzambe alobaki na nsango na Ye epai na bango.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Ndenge nini moto akoki kosalela liloba ya Nzambe
  - a. ____ Ezali na ndakisa moko oyo nakoki kolanda?
  - b. ____ Ezali na likambo moko oyo nasengeli koboya?
  - c. ____ Ezali na mobeko moko oyo nasengeli kotosa?
  - d. ____ Ezali na elaka oyo ekozala na litomba?
  - e. ____ Eteni oyo eteyi nini na ntina ya Nzambe to Yesu?
  - f. ____ Ezali na mwa mpasi oyo esengeli kotalelama?
  - g. ____ Ezali na likambo moko oyo nasengeli kobondela mpo na yango?
  - h. ____ Nyonso oyo tolobeli likolo

ETAPE YA MIBALE - COMPRENDRE IDENTITÉ NA YO YA SIKA

Liteya 2

NZOTO NA YO EZALI SIKOYO TEMPLE YA MOLIMO MOSANTU YA NZAMBE.

Mwana oyo abotami sika abimi na libumu ya mama na ye mpo na kokota na mokili ya sika. Oyo ekoki kozala choc munene mais kozonga sima ezali te. Akoki kozonga na libumu ya mama na ye ata mokolo moko te. Ezali mpe bongo mpo na moklisto ya sika. Mbongwana ya bomoi ezali ya monene mpe bozongi ezali te. Kutu, moto nyonso oyo azali kokanisa kozonga nsima asengeli koyeba ete mpo na baoyo bazongi na bomoi ya kala nsima ya kobotama lisusu kati na Klisto, "nsuka ya nsuka ezali mabe mpo na bango koleka ebandeli." (II Petelo 2:20-22). Osengeli kososola lolenge ya bomoi na yo ya sika kati na Klisto mpo ete ozwa bomoto na yo ya sika. Ozali nani sikoyo lokola obotami na mai mpe na Molimo?

"...yango wana, soki moto azali na kati ya Klisto, azali ekelamu ya sika; makambo ya kala eleki; tala makambo nyonso ekomi ya sika."

II Bakolinti 5:17

"Yango wana. tokundamaki elongo na ye na nzela ya batisimo na liwa, mpo lokola Klisto asekwaki uta na bakufi na nkembo ya Tata, ndenge moko mpe biso mpe tótambola na bomoi ya sika" - Baloma 6:4

NZOTO NA YO ESOMBAMI NA YESU KRISTO

Tángá 1 Bakolinti 6:12-20 mpe talá makambo oyo elandi:

Nzoto na yo ya mosuni ezali sikoyo na atina ya bonzambe - vv12, 13. Kanisá naino: ntina ya valize ezali ya komema bilamba mpe ntina ya fulu ezali ya kolamba bilei. Na yango, osalaka nini na valize mpe na fulu? Kokombola mabele na valize, to kosala masano na fulu ekozala te lolenge malamau ya kosalela biloko yango. Ezali ndenge moko na nzoto na yo sikoyo ete ezali ya Nkolo mpe esengeli kosalelama mpo na mikano na Ye.

Nzoto na yo ezali na ntina mingiete, mokolo mosusu, Nzambe akosekwisa yango uta na bakufi - v14. Baoyo nyonso bazali na Molimo Mosantu oyo azali kofanda kati na bango bazali na ndanga ete bakosekwa mpo na nkembo ya Nzambe. Biblia elobi "bokangami na Molimo Mosantu ya elaka, oyo azali ndanga ya libula na biso kino bosikoli ya biloko oyo tosombami, mpo na kokumisa nkembo na Ye" (Baefese 1:13-14). Ozali na ndanga uta na Nzambe ete akotika nzoto na yo na lilita te, kasi, na lisekwa, okozwa nzoto ya nkembo, oyo ezali lisusu na mpasi te, na bokono, na bobele yo moko to na mawa te. Okozala na nzoto oyo ebongi mpo na makambo malamau ya bomoi: esengo, esengo, bozangi kokufa, kimia mpe bosangani ya seko na Lola elongo na Yesu, Nzambe mpe bana na Ye mosusu nyonso.

Nzoto na yo ezali eteni ya Nkolo- v15. Soki ozalaki na nguya ya kokamba makolo, maboko, miso to maboko ya Yesu, olingaki kosala na yango nini? Okomema bango na bisika ya mabe? Okotya bango na bililingi ya pornografi? Okosangana na mimeseno ya mbindo? Okosala misala ya mbindo? Okomela likaya? Okomela masanga? Okomela bangi? Olingaki kosala binama oyo ya nzoto na Ye mpasi? Okoboma bango? Ya solo te! Ata bongo, kosalela nzoto na yo, oyo ezali eteni ya nzoto ya Klisto, na ndenge wana te.

Nzoto na yo ezali aesika mosantu ya Molimo Mosantu ya Nzambe - v19. Esika mosantu ya Nzambe ezali esika oyo losambo esalema na elimo ya limemya mpe ya komipesa.

Nzoto na yo ezaliya yo te. - Vv19-20 oyo ezali. Ozali kaka mobateli (mobateli, mokambi) ya biloko ya Nzambe mpe nkolo te yango wana omituna ntango nyonso: "Nzambe alingi nasala nini na nzoto oyo ya Ye?"

"Nafandaka na ndako moko." Ezali ndako ya kokoka te. Eza na ba points na yango ya bien na ba points ya mabe mais malgré nionso, nasepelaka na yango. Nafandi na kati na yango banda kala na boye ete nameseni na yango. Eleki mwa ntango, mobali oyo aleki bozwi, ya peto, ya bokabi, ya boboto mpe ya kokamwa koleka na mokili asombaki ndako na ngai. Afutaki motuya monene mpo na yango - koleka oyo ezalaki na motuya - yango wana, emonani ete, alingaki yango mingi. Asombaki yango kasi abenganaki ngai na yango te. Kutu, Ayaki kofanda na ndako elongo na ngai. Nasengeli koyambola ete ezali malamumu mingi kozala na ye na ndako moko elongo na ngai, kasi nasengeli mpe koyambola ete nasengelaki kosala mwa mbongwana. Sikawa, nazali koyoka mposa ya kobatela ndako malamumu, kobatela yango peto mpe kosala ata moke te likambo oyo andimi te mpo ete asombaki yango - ndako ezali ya ye. Ezali lisusu ya ngai te." Ezali polele ete ndako oyo ezali nzoto na ngai. Yesu asombaki yango mpe ayaki kofanda na kati na yango elongo na ngai, na nzela ya Molimo Mosantu. Sikawa nalingi kosalela yango ndenge alingi mpo Ye azali nkolo mpe ngai nazali mofuteli. Sikawa, yambo ya kosala eloko moko, koloba liloba nyonso, kokanisa likanisi nyonso, to kosangana na mosala nyonso, nalingi kotuna: "Oyo ezali likambo ya malamumu kosala na nzoto oyo ezali ya Yesu?"

BOSALELI YA TEMPLE YA NZAMBE NA MOTELE

Ntango mosusu ezalaka mpasi mpo na kozwa ekateli soki mosala moko boye epekisami to epesami nzela. Ata kati na bato ya mangomba, makanisi ekeseni monene na makambo mosusu. Ndakisa kobina, komela masanga ya makasi, komela likaya, kotala TV, kobeta ndembo mpe masano mosusu, kobeta bakarte, kokende kotala bafilme, kokende na piscine, kobeta loterie, kosala na bar, kolata mini-jupe, kosala voti na maponami, kozala politicien, koyoka miziki mosusu, kosalela bangi, kobala moto oyo azali kondima te, kozala na mosala ya soda, etc.

Tozali kokuta mibeko ya sikisiki te na ntina na makambo yango na Biblia. Ekoki ntango nyonso te koluka kaka epekiseli to ndingisa ya pete na Biblia. Mbala mingi, Biblia eteyaka na mitinda na esika ya koteya mibeko mpe malako. Na yango, talá mwa makanisi oyo okoki kotalela liboso ya kosangana na mosala moko boye:

Zwá mokano, liboso ya nyonso, ete okosala mokano ya Nzambe, liboso kutu oyeba soki mokano na Ye ezali nini. (Tángá Yoane 7:17 .) Mituna na bosembo nyonso:

1. "Mposa ya motema na ngai ezali nini? Kosepelisa Nzambe to kosepelisa ngai moko?" (Talá Matai 6:33 mpe Baloma 12:1, 2 .)
2. Biblia ezali na mwa malako to mateya ya polele na ntina na mosala yango?
3. Mosala oyo ekotinda ngai nazala na mwa boyokani oyo ekoki kobebisa ngai na bopusi na yango? (I Bakolinti 5:13)

4. Mosala yango ezali kobebisa kolongono ya nzoto na ngai kozanga ntina? (Baloma 12:1; I Bakolinti 10:31)
5. Mosala oyo ekopekisa ngai na kokokisa mikumba na ngai lokola moklisto? (II Bakolinti 6:14-18)
6. Mosala yango ekoki kobebisa bopusi na ngai lokola moklisto liboso ya bato mosusu? (Baloma 12:2; I Bakolinti 8:7-13; 10:23-38; II Bakolinti 7:1; Tito 2:12)
7. Mosala oyo ekoki kosala ete ndeko na ngai abeta libaku (akweya na lisumu)? (Baloma 14) .
8. Nazali na ntembe mpo na mosala oyo? Soki nasali yango, nakozala nde kosala makambo oyo eyokani te na lisosoli na ngai moko? (Baloma 14:23)
9. Yesu alingaki kosala nini na esika na ngai? (I Petelo 2:21)

Mituna

1. Kokundama elongo na Klisto na libatizi mpe kotambola na bomoi ya sika elakisi ete moto asali na masumu na bango ya kala.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Nzoto ya mosuni ya moklisto ezali ya Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Nzoto ya moklisto ezali esika mosantu ya Molimo Mosantu, yango wana bazali mosali ya Nzambe, kasi nkolo na bango moko te.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Lokola Molimo Mosantu afandaka na kati ya nzoto ya moklisto, moto asengeli kosala yango
  - a. ____Kobatela nzoto na bango na nzoto
  - b. ____ Bomba yango peto na misala ya masumu
  - c. ____Kosala eloko te lokola Molimo Mosantu azali molimo te ya nzoto
  - d. ____ Boyokani na baye batia elikia na bango na Klisto na botosi ete masumu na bango elimbisami mpe bomoi ya seko ezali kozela.
5. Boyokani ya Sika oyo Klisto atie ezali
  - a. ____Elongo ya mibeko mpe malako oyo moto asengeli kolanda
  - b. ____Ensemble ya ba principes oyo esengeli kosalelama pe kolanda

Liteya 3

OZALI NANU NA MOKILI

MAIS OZALI LISUSU YA MOKILI TE

LIBONDELI YA KRISTO PONA BAYEKOLI NA YE

"Nabondeli te ete olongola bango na mokili, kasi ete obatela bango na moto mabe. Bazali bato ya mokili te, ndenge ngai nazali ya mokili te." (Yoane 17:15-16) Tango oyambaki Klisto lokola Nkolo mpe Mobikisi, oboyaki mokili ("mokili" awa ezali kolobela makambo mabe ya bomoi oyo: bamposa oyo epekisami, moimi, misala ya mosuni, bolingo ya biloko ya mokili, mpe bongo na bongo). Bosembo na yo ezali lisusu na mokili te. Ezali kutu kotalelama lokola monguna na yo. Osengeli kaka te kolinga Klisto mpe nzela na Ye, kasi osengeli mpe kotika kolinga mokili. Fungola Biblia na yo pe tanga I Yoane 2:15-17 pe tala boyokani kati na yo, moklisto, pe mokili. Kanisá naino makambo oyo elandi:

Bolingo ya mokili ekangaka motema ya moto po azala na makoki ya kozwa bolingo ya Nzambe te. Lokola mai mpe mafuta, yango mibale esangani te. (v15)

Nzela moko te ya mokili euti epai ya Nzambe. Ba posa oyo epekisami, lolendo, egoisme - makambo oyo ewutaka na mokili, ewutaka na oyo ya mabe, pe ewutaka na Nzambe te. (V 16) .

Mokili, elongo na bamposa na yango, ekobebisama. Ye oyo atikali, ye oyo asalaka mokano ya Nzambe. (V 17) .

TOKESANA NA MOKILI

Moklisto mpe mokili bazali kotemelana mpe bazali koboya moko na mosusu. Moklisto asengeli kokabwana na mokili! Kasi ndenge nini? Elingi nde koloba ete osengeli kotika koyekola mpe kosala, to osengeli kokima na esanga moko ya esobe, epai ata moko te ya bosoto ya mokili ekokaki kokóma epai na yo? Ya solo te! Chrétien aza na mokili mais aza ya mokili te. Akeseni mingi na bato ya mokili mpe bokeseni oyo ezali komonana na bomoi na ye. Moto nyonso oyo azali kotala bomoi na yo, komona bizaleli na yo, asengeli komona na petεε nyonso ete ozali sikoyo molandi ya Yesu Klisto! Bandeko, tozali ndenge mosusu!

Tángá Bakolose 3:5-16 . Mpe talá makambo oyo moklisto yango asalaka mpe oyo asalelaka te. Talá ndenge ekeseni na ndenge ya mokili. Moklisto asalaka pite te, mbindo te, mposa makasi te, mposa mabe te, lokoso te, nkanda te, nkanda te, motema mabe te, kofinga Nzambe te, maloba ya bosoto te, to lokuta te. Mimeseno ya boklisto : mawa ya boboto, boboto, komikitisa, bopolo, motema molai, kokanga motema, kolimbisana, bolingo, kimia, botondi

SIKOYO QUE OZALI CHRISTIEN OKOKI KO TÉRÉ TEMPATATION

Ntina ya seko ya Nzambe mpo na biso ezali ya kokómisa biso basantu, kozanga mbeba mpe kozanga kofinga. (Tángá Bakolose 1:21, 22 mpe Baefese 1:4; 5:25-27). Situation na biso eza que toza na mokili mais toza ya mokili te. Ata soki tozali kosantisama (kokabwana) mpo na kosalela Nzambe (I Bakolinti 6:9-11) mpe kozala na bomoi ya bule (Baloma 6:11-12), tozali kaka na nse ya komekama. Kasi, sikoyo lokola tozali baklisto bokeseni monene ezali. Tozali na lialisi ya lola na etumba ya kobundisa masumu! Tótalela mwa makambo na ntina na komekama mpe moklisto.

Likama ya komekama ezali likoki ya lipengwi(kokwea mosika na Nzambe). Tángá Baebele 3:1-19 mpe yebá:

Likebisi liye litindami na " bandeko basantu, baye bakabolaka libiangi lya Lola," v 1
Ezalela ya kozwa lipamboli ezali ya kotikala ngwi kino na nsuka. v6, 14

Ndakisa ya lipengwi ezalaki Yisalaele na esobe. vv 7-11

Likebisi: lisumu ekoki kokosa yo mpe koyeisa motema na yo makasi mpe okoki kosuka na kobungisa "bopemi" na yo oyo olakaki. vv 12, 13, 19

Na mokuse:"Bongo tozala na molende mpo na kokota na bopemi wana, noki moto akweya engebene na ndakisa moko ya kozanga botosi" (Baebele 4:11) mpe "Ayoki boyokani kati na nzoto na ye na nzela ya liwa, mpo na kolakisa bino bosantu, mpe kozanga mbeba, mpe likolo ya kofinga na miso na Ye, soko bokobi na kondima, bozali na moboko mpe kokangama, mpe bozali mosika na elikya te ya nsango malamumu oyo boyokaki" (Bakolose 1:22, 23).

NDENGE NINI TOKOKI KOTIKA LIBOSO, KOTIMELA MEKOKO YA SATANA TI NA SUKA?

"Bólata bibundeli mobimba ya Nzambe". Baefese 6:10-18.

"Bakisa na kondima na yo, bizaleli malamumu, boyebi, komipekisa, molende, bonzambe, boboto ya bondeko, bolingo." II Petelo 1:5-11.

Bondimisi ya bonzambe (I Bakolinti 10:13) «Nzambe azali sembo, oyo akotika te ete omekama koleka oyo bokoki".

Lisalisi na biso ya Bonzambe (Baloma 8:26, 27) Molimo Mosantu, oyo afandaka na kati na yo, asalisaka yo na botau na yo, azali kobondela mpo na yo.

TOKO SALA NINI TANGO MOKEMI EKOYA?

(Matai 4:1-11). Kobosana te ete ata na bomoi ya Yesu komekama ezalaki na ntina. (Yesu akambamaki na Molimo na kati ya esobe mpo na komekama. To na maloba ya Marko, Molimo nde abenganaki ye.) Akómaki ya kokoka; elingi koloba, tobongi mpo na kozala mbeka na biso mpe Nganga Monene (Baebele 2:17, 18; 4:15, 16) na nzela. Lokola na likambo ya Yesu, esengeli mpe komeka kondima na yo. Likama ezali na likambo yango? Oui, mais oyo akota jamais na course, akozala jamais molongi. Nzambe amekaka bondimi na biso (I Petelo 1:7; Yakobo 1:2-4, 12, 13) kasi amekaka biso te tosala masumu. Yesu amemamaki na Nzambe po ameka ye kasi amekamaki na Nzambe te.

Yebá ete Satana azali momeki. Ye nde alingi kokweisa biso. Tango akoya zinga zinga koloba makambu lokola, "Sala yango, mutu akoyeba te"; "Sala yango, Nzambe amibanzabanzaka te soki osali yango"; "Sala yango, Nzambe ayebi te nini ozali na yango mposa"; "Sala yango, okoyoka malamumu"; "Sala yango, o vivre kaka mbala moko donc sepela mua tango okoki"; « Sala yango, Nzambe alingi ozala na esengo", kobosana te que makanisi oyo ewutaka na mutu oyo azali kaka koluka kobebisa yo.

Ntango momeki akoya epai na yo, na nsima loba lokola Klisto alobaki: "Te, nakosala bongo te, mpo ekomami ... Okozala na mposa ya kozala na makoki ya kosala eloko mosusu mpe. Okozala

na mposa ya:

Mpo na koyeba Liloba ya Nzambe.

Mpo na kondima Liloba ya Nzambe.

Mpo na kozwa ekateli ya kosala mokano ya Nzambe liboso.

Pona komikundola liloba ya Nzambe tango momekami akoya zinga zinga.

Ntango momekami ayaki epai ya Eva, ayebaki Liloba ya Nzambe kasi andimaki yango te. Na likambo ya Anania mpe Safira, bayebaki mpe bandimaki kasi bazwaki ekateli ya kotosa Ye te. Tango komekama eyaki epai ya David, ayebaki, andimaki mpe azwaki mokano ya kotosa liboso kasi amikundolaki te na ngonga ya komekama. Yesu ayebaki, andimaki, azwaki mokano ya kotosa liboso mpe na ntango ya komekama Amikundolaki yango. Yango wana azalaki na likoki ya koboya kobundisa Satana.

KOZALA NA LIBOSO: Baefese 6:10-18

Mituna

1. Liloba mokili na “bozali ya mokili te” elakisi misala oyo ezali kokokisa bamposa ya mabe ya bomoto.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Lolenge ya bomoi ya moklisto ekeseni lokola bakristu basalaka pite, bamposa mabe, lokoso, nkanda, kofinga Nzambe, lokuta to maloba ya bosoto te.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Komekama ezali lisumu
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Komipesa na komekama ekómisaka motema ya moklisto makasi oyo ekoki komema na kobungisa bomoi ya seko elongo na Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Tango momekami akoya esengeli
  - a. ____Po na koyeba Liloba ya Nzambe.
  - b. ____Kondimela Liloba ya Nzambe.
  - c. ____Kozwa mokano liboso ya kosala mokano ya Nzambe.
  - d. ____Po na komikundola liloba ya Nzambe
  - e. ____Nyonso oyo tolobeliki likolo
  - f. ____b mpe c

Liteya 4

OZALI SIKOYO DISCIPLE YA YESU KRISTO!

“Bóya epai na Ngai, bino nyonso oyo bozali kosala mosala makasi mpe bozali na mikumba ya kilo,

mpe nakopesa bino bopemi. Bókamata ekanganeli na ngai likoló na bino mpe bóyekola epai na Ngai, mpo nazali na motema petee mpe na komikitisa, mpe bokozwa bopemi mpo na milimo na bino, mpo ekanganeli na Ngai ezali petee mpe mokumba na Ngai ezali pepele." (Matai 11:28-30)

MOYEKOLI YA YESU EZALI NINI?

Bomoi ya moklisto ezali nzela ya boyekoli (Yoane 6:45 mpe Matai 28:18-20) mpe moyekoli azali moyekoli. Kasi na Kondimana ya Sika, ndimbola na yango ekeseni mwa moke na oyo ya lelo. Na tango ya Yesu, ezalaki na ba masta (balakisi) na bayekoli (ba étudiants) kasi bazalaki kofanda na ba classes te lokola biso lelo. Nkolo yango azalaki koteya na ndenge oyo ekoki kosalelama. Atambolaki elongo na banakelasi na ye. Alakisaki bango ndenge ya kosala makambo. Yango wana liloba moyekoli na Kondimana ya Sika ebongolami mbala mingi lokola "molandi". Ezalaki mpe bongo mpo na Yesu. Mpe liloba moyekoli ekokaki mpenza kobongolama lokola "apprenti". Kanisá naino moto moko oyo ayebi malamumu mosala ya kosala bamasini mpe moyekoli na ye. "Maître", na cas oyo, alingaki koteya apprenti na ye ndenge ya kosalela mwa bisaleli, pe ndenge ya kobongisa ba problèmes mosusu. Moyekoli ayokaka mpe azali kotala molakisi azali kosala bongo. Na nsima, azwi bisaleli yango mpe amekolaka mosala ya nkolo na ye. Azali moyekoli (apprenti, moyekoli, molandi, moyekoli) ya molakisi (maître mécanicien). Moyekoli ezali liloba oyo esalelami mingi mpo na balandi ya Yesu na Baevanzile- 269 mbala.

- Soki tozali bayekoli, bongo molakisi azali nani? Ezali Yesu Klisto.
- Yesu ateyaka biso nini? Ateyaka biso ndenge ya kozala na bomoi, ndenge ya kozala, kosala mpe koteya. Ezali formation na mosala na ntina ya lolenge ya bomoi mpe bomipesi ya moto ye moko
- Kelasi na Ye ezali wapi? Na bisika nyonso.
- Ntango nini kelasi na Ye ekutanaka? Ntango nyonso.
- Lolenge na Ye ya koteya ezali nini? Lakisa mpe yebisa, ndakisa mpe koteya. (Talá Bafilipi 2:3-8 mpe 2 Bakolinti 3:18 .
- Ezali te nguya ya makanisi malamumu to ebongiseli ya masini ya kobongisa bizaleli malamumu.
- Mokano ya moyekoli ezali nini? Mpo na koyeba Klisto Yoane 17:3 mpe kozala lokola ye Baloma 8:29
- Ntango nini tokoki koloba ete toyekoli liteya na Ye? Ntango tozali kosalela oyo Ye ateyaki biso.
- Ntango nini moto atalelami lokola moyekoli? Ntango akomi na eteyelo ya Yesu to ntango akosilisa diplome? Tango okomi chrétien, okomi na Ecole de Jésus!!! Okolekisa bomoi na yo mobimba na koyekola lokola Yesu azali kosalama kati na yo.

NTANGO YA BOYEKOLI

Mikundola ete ezali na motuya oyo osengeli kofuta mpo na kozala moyekoli ya Yesu. Ntalo ya kokomisa nkombo na eteyelo ya Yesu ezali mingi! Elongo na mapamboli mikumba eyaka mpe mpo na moklisto osengeli kozala na bomoi oyo ebongi na libiangi na Ye. Kolobaka na ntina ya bomoi ya moyekoli, Yesu alobaki "Soki moto alingi koya nsima na Ngai, amiwangana, mpe amema ekulusu na ye mokolo na mokolo, mpe alanda Ngai." (Luka 9:23). Talá makanisi minei ya ntina na verse oyo:

"Amiwangana ye moko".- Moklisto azali moombo ya Klisto, mpe lokola azali bongo, azali na mokano na ye moko te mpo na kokokisa kasi kaka mokano ya Nkolo na ye. Tokoki te kolanda bamposa ya mokili to komitika na komekama. Yesu, na bibundeli ya kobundisa masumu oyo ezali na biso, akutanaki na komekama mpe alongaki yango ntango nyonso. Azali Nganga-nzambe Monene na biso oyo akoki koyokela botau na biso mawa, mpo ete Ye "amekamaki na makambo nyonso lokola biso, kasi azalaki na lisumu te." (Baebele 4:15)

"Akamata ekulusu na ye mokolo na mokolo".- Liloba "ekulusu" elingi koloba nini na eteni oyo? Ezali nde médaille oyo moto alataka na nkingo? Ezali elembo ya boklisto? Elingi nde koloba minyoko mpe mpasi? Moko te kati na yango epesaka ndimbola oyo ebongi. Likanisi na ekeke ya liboso, ntango Yesu alobaki maloba oyo, ezalaki ya kokufa na bomoi na yo ya kala, koloba, lokola Paulo "Nabakamaki na ekulusu elongo na Klisto, ezali lisusu ngai te nazali na bomoi, kasi Klisto azali na bomoi kati na ngai." (Bagalatia 2:20)

"Landa ngai".- Tala liziba ya makasi na biso - Yesu nde fungola. Apesaka biso makasi ya koyika mpiko na makambo ya mpasi na bomoi. Azali kotambwisa nzela na biso! Apesaka biso elonga likolo ya komekama (I Bakolinti 10:13). Tosengeli kolanda Ye (Yoane 14:6). Kozala moklisto elingi koloba te kotika kaka kosala masumu kasi, lisusu, kotia Yesu mpe liloba na Ye na esika ya liboso na bomoi na biso, kolanda Ye mpe komekola Ye na makambo nyonso.

"Mokolo na mokolo"- Tozwaki mokano ya komiwangana mpe kokamata ekulusu na biso mpo na mbala ya yambo na mokolo oyo toyambaki Klisto lokola Mobikisi mpe Nkolo na biso. Kasi mokolo wana esili mpe lelo ezali mokolo mosusu! Mikolo nyonso tosengeli kozwa mokano ya kolanda Yesu, lisusu! Tango Yesu alobaki "mikolo na mokolo", azalaki koyebisa biso que esengeli tozua décision oyo mikolo nyonso. Kondima na biso esengeli kozala bondimi ya nguya, ya bomoi. Tosengeli mokolo na mokolo kozongisa sika mokano na biso ya kokoma lokola Klisto.

Tángá mpe: Luka 14:25-33; Baloma 12:1, 2; Malako 8:36 .

BIZALELI MISATO YA MOYEKOLI

Yesu, na nsango malamau ya Yoane, alobelaki bizaleli misato ya moyekoli:

Bófanda na Liloba na Ye(Yoane 8:31). Ezali mingi koleka bobele kondima (Tala Yoane 8:29-59). Esengaka boyebi ya Liloba. Tosengeli koyekola maloba ya Yesu. Elingi koloba kosalela makambo oyo toyekoli. Osimbaka Liloba? Oyekolaka Biblia mbala boni? Mokolo na mokolo?

Bolingana.(Yoane 13:34-35). Ndenge nini tosengeli kolinga? Lokola Klisto alingaki biso. (Yoane 13:34 - Amipesaki mpo na biso). Ndenge nini tokozala bayekoli? Na kosalisana, kosololaka na makambo ya elimo, koyekola Biblia elongo mpe kososolaka bamposa ya moko na mosusu. Olingaka bandeko na yo na kati ya Klisto? Ozali kosala nini na ndenge ya malamau mpo na kosalisa bango?

Bóbota mbuma mingi(Yoane 15:8) Tobotaka mbuma ya ndenge nini? Bana pe mabota, mbuma ya Molimo (Bagalatia 5:22), nkembo na Nzambe po akela biso, amemi basusu epai ya Klisto, etc.

Mpo na nini tosengeli kobota mbuma? Mpo na kokumisa Nzambe. Mpo na kokatama te (Yoane 15:1-2). Mpo na kobikisa basusu. Mpo na botondi (Nzembo 5 1:12-15). Mpo na kokokisa mokano na biso na bomoi. Ndenge nini tokoki kobota mbuma mingi? Na kotikala kati na Yesu. (Yoane 15:5) Ntango bakati etape na nzete ya vinyo, ebotaka mbuma moko te. Ozali kobimisa mbuma mingi?

YESU AZA MODEL NA BISO!

Toyebi Ye na nzela ya Biblia. Tomoni ndenge Azalaki kosala, koloba mpe kosalela bato. Toyekolaka oyo ezali na ntina mpo na Ye. Tomoni bizaleli na Ye, lokola bolingo na Ye, bopolo, komikitisa, ngolu, bopeto mpe bosembo na Ye. Na komanyolaka Ye mpe kosepelaka na Ye, tolukaka kokoma lokola Ye. Mpo na moklisto, Ye azali ndakisa na biso na makambo nyonso.

Mituna

1. Moyekoli ya Klisto azali na botosi mpe amipesi na Ye mpe na mateya na Ye.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Klisto ateya biso nini? a. ____ Ndenge ya kozala na bomoi b. ____ Salelá oyo Ye ateyaki bisoc.
____ Kokanisa malamumu d. ____ a mpe c
3. Mosaleli ya Klisto asalaka mokano ya Klisto oyo ya ye moko te.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Mbala boni mwana ya Nzambe asengeli komiwangana mpe kosala mokano ya Nzambe?
  - a. ____ Poso na poso ya mokolo ya lomingo
  - b. ____ Mikolo nyonso nsima ya kosilisa misala na ye moko
  - c. ____ Mokolo na mokolo, tango nyonso
5. Mema ekulusu na yo elakisi
  - a. ____ Medayi to elembo oyo balataka na nkingo
  - b. ____ Minyoko mpe mpasi
  - c. ____ Kokufa na lolenge ya kala ya bomoi ya masumu

ETAPE YA MISATO - BOKOLI YA MOLIMO

Liteya 5

IL FAUT OKOLA SOKI TE OKOKUFA!

Etalelami lokola likambo ya malamumu te soki mwana abotami kasi akoli te. Soki akoli na makanisi te, babengaka ye retardé. Soki akoli na nzoto te, babengaka ye nain: Kasi soki okolisaki bomoi na yo ya boklisto te, okokufa! Talá oyo Nzambe alobaki mpo na ntina ya kokola na elimo:

" ... tozali na makambo mingi ya koloba mpe ezali mpasi mpo na kolimbola, lokola bokómi na matoyi ya kolemba. Mpo atako na ntango oyo, bosengeli kozala balakisi, bozali na mposa ya moto oyo akoteya bino lisusu mitinda ya liboso ya maloba ya Nzambe; mpe bokómi na mposa ya miliki mpe bilei ya makasi te. Mpo moto nyonso oyo azali kolya kaka miliki azali na mayele te na liloba ya boyengebene, mpo azali mwana moke. Kasi bilei ya makasi ezali ya baoyo batondi mbula, elingi koloba baoyo na ntina ya kosalelama bazali na mayoki na bango ya kosala ngalasisi mpo na

kososola malamumu mpe mabe." (Baebele 5:11-14)

"Lokola bana oyo babotami sika, bózala na mposa ya miliki ya peto ya liloba, mpo bókola na yango." (I Petelo 2:2)

"Yango wana, balingami na ngai, lokola botosi ntango nyonso, te lokola na miso na ngai kaka, kasi sikawa mingi koleka na bozangi na ngai, bósala lobiko na bino moko na bobangi mpe na koningana; mpo ezali Nzambe oyo azali kosala kati na bino mpo na kolinga mpe kosala mpo na bosepeleli na Ye." (Bafilipi 2:12, 13)

KOKOLA NA MOLIMO EZALI NINI?

Kobosana te ete tozali kolobela bokoli ya molimo kasi bokoli ya nzoto to ya motango te. Elakisi kokokana mingi na Yesu Klisto. (II Bakolinti 3: 18)

Esengaka koyekola kokesenisa malamumu mpe mabe. (Baebele 5:14)

Elakisi kotambola mingi mpe mingi na Molimo mpe moke mpe moke na mosuni. (Bagalatia 5:13ff)

Elakisi kozala na mpe kobakisa na ngolu ya bakristu na bomoi na yo - kondima, bizaleli malamumu, boyebi, komipekisa, koyika mpiko, kobanga Nzambe, boboto ya bondeko, bolingo (II Petelo 1:5-11). Soki makambo yango ezali kati na biso mpe ezali kokola kati na biso, tokozala na molende, tokobota mbuma, tokozala makasi, mpe tokobeta libaku te. Tokoki kososola bokoli ya molimo lokola mbongwana mpo na malamumu na bizaleli na biso moko.

Liyebisi: Bokoli ya elimo eyaka, kaka te ntango ozali kosalela bizaleli malamumu ya ndenge wana, kasi lisusu ntango ozali kosala libunga mpe kokanisa na ntina ya mabunga na yo. Ntango mosusu, mpasi mpo na kozanga kokoka na yo esalisaka yo okola. Oyo ezali motuya ya disipilini ya Nkolo. (Baebele 12:1-13)

NGOLU YA MOLIMO YA 2 PETRE 1:

Kondima -Tángá Baloma 10:17 mpo na komona liziba ya kondima. Ezali na Liloba nde toyekolaka ete Nzambe akokisaka ntango nyonso bilaka na ye (Marko 10:29; Baloma 8:28). Abatelaka ntango nyonso liloba na Ye epai na biso. Makambo ya mawa ekoki kosalema na bomoi, kasi koyeba ete Nzambe azali kosunga biso ebakisaka kondima na biso. Kozala na bomoi na kondima ebakisaka kondima. Okoki komikundola bantango mosusu na bomoi na yo ntango, kotiaka motema na Nkolo, okutanaki na mwa bobangi to etumba mpe olongaki?

Ezaleli malamumu -elakisi mpiko ya bizaleli malamumu. Ezali ezaleli oyo esalisaka bato básala oyo ezali malamumu, ata soki ezali mpasi mingi to ntango bato mosusu bazali kotemela yango. Ndakisa ya moto oyo amonisaki mpiko monene ya bizaleli malamumu ezali Yozefe. Tanga Genese 39 pe tala bizaleli malamumu na misala. Okoki kokanisa moto mosusu oyo amonisaki bizaleli malamumu monene (mpiko ya bizaleli malamumu) na bomoi na ye?

Boyebi– ya Nzambe mpe ya bolingi na Ye, ya Klisto mpe ya bomoi na Ye. Kozanga boyebi esalaki

ete basaleli ya Nzambe bábebisama. (Hosea 4:6). Lokola maloba ya Yesu ekosambisa biso, esengeli toyeba oyo ateyaki (Yoane 12:48-50) ... Lolenge ya kozwa boyebi ezali na kotanga mpe koyekola Biblia. (Nzembo 1:1-3). Kotánga mikanda ya elimo mpe bandimbola ya Biblia ekoki mpe kosalisa. Salá mwango ya malamú mpo na kokola na boyebi. (Talá lisusu na liteya 1)

Komipekisa - .Tosengeli kozala na bopekisami na nzoto na biso: bamposa, mposa ya kolya, ezalela ya motema, mpe bongo na bongo (1 Bakolinti 9:27). Komipekisa ezali mbuma ya elimo. (Bagalatia 5:22, 23) Kanisá kosala liste ya makambo oyo osengeli komipekisa mingi na bomoi na yo. Bondela ntango nyonso epai ya Nzambe mpo na bokoli na makambo yango.

Kolendendela -elakisi "kotelema, molende, motema molai". Ezali ezaleli ya moto oyo ezali koningana te na mokano mpe bosembo na ye na kondima, kobunga nzela te ata na mimekano mpe mpasi oyo eleki monene. Yakobo 5:7-11 epesi biso ndakisa ya Biblia ya molende.

Talá Yakobo 1:2-4 mpo na koyeba ndenge ya kokolisa molende. Tokozala na mikakatano mpe mimekano na bomoi na biso. Kasi. oyo akotikala ngwi tii na nsuka (oyo azali koyika mpiko) akobika. (Baebela 3:6). Okoki kokanisa bato mpe makambo na bomoi na yo oyo etindaki yo oyika mpiko?

Bonzambe ya Nzambe Yango elimboli komipesa ya moto ye moko epai ya Nzambe to limemya. Cornelius azali ndakisa ya bonzambe (piety) na Biblia. (Misala 10:2, 7). Bonzambe ezali ntango nyonso ezaleli malamú ya motuya mpo na kozala na yango. I Timoté 4:8 . Talá mwa makanisi oyo ekosalisa yo otya makanisi na yo na makambo ya elimo mpe ya buléε:

Yoka banzembo ya boklisto

Zala na mikolo ya kokila bilei mpe ya losambo

Salá etulukú ya mabondeli

Zalá na losambo na ndako

Bomba tango mokolo na mokolo pona kotanga, kosambela pe komanyola na Liloba ya Nzambe

Lobelá momeseno na yo ya komipesa na yo moko. Ozali na mwango? Mikano?

Bolingo ya Bondekoezali bolingo kati na bandeko (baninga bakristu). Ndakisa moko: mangomba oyo esalisaki bakristu na Yelusaleme na ntango ya nzala. II Bakolinti 8:1-5. Ndakisa mosusu: mabondeli oyo baklisto basalaki mpo na Petelo, mpo na komonisa boboto ya bandeko. (Misala12:1-5) Ekoki kozala na momeseno ya koyamba bapaya. Tanga Bagalatia 6:10 mpe meka kokanisa ndeko mobali to ndeko mwasi na Klisto oyo azali na mposa ya lialisi na yo? Okoki kosala nini mpo na ye? Ezali na ndeko mobali to ndeko mwasi moko kati na Klisto oyo azali na mposa ya moninga? Bopusana penepene na moto oyo mpo mbala mosusu obanda boninga ya malamú.

Bolingo -Bolingo ya boklisto ezali likambo oyo esalemaka. Elakisi kozala na mposa mpe koluka bolamu ya basusu na molende mpe esengaka ntango nyonso kosalela. Soki kosalela elimboli kokokisa bamposa ya basusu, mpe toyebi ete bamposa ya solo ezali mpenza te oyo moto alingi, boye tokoki kososola ete kolinga ezali pene na ndenge moko na kosalela. Yesu ayaki kosalela. Alingaki biso. Amonaki mposa na biso ya bolimbisi mpe Akufaki na ekulusu mpo na kozwa yango.

Ndenge moko mpe, tosalela (kolinga) moko na mosusu. Bato mingi bayaka kososola bolingo ya Nzambe kaka soki bazali na bana na bango moko. Bolingo ya baboti mpo na bana na bango esalisaka biso tóyeba ndenge Nzambe alingaka biso. Tanga 1 Bakolinti 13 (nyonso) | Yoane 3:11-18 mpe 1 Yoane 4:7-21 mpo na kozwa bososoli monene ya nini bolingo ya boklisto ezali mpenza. Komá nkombo ya bato to makambo oyo esalemaki na bomoi na yo moko oyo esalisaki yo okanga ntina mpe osalela bolingo.

Mituna

1. Nani azwaka mokano ya nini nsango ya Nzambe, mateya na Ye, elimboli?
  - a. ___ Nganga-nzambe
  - b. ___ Molakisi
  - c. ___ Mosakoli/basangoli ya nsango malamau
  - d. ___ Yo - na boyekoli ya moto ye moko
2. Bokoli ya molimo ezali
  - a. ___ Koyekola kokesenisa malamau mpe mabe
  - b. ___ Kozala na kondima, bizaleli malamau, boyebi komipekisa, koyika mpiko, kobanga Nzambe, boboto ya bondeko mpe bolingo.
  - c. ___ Kosalela bizaleli malamau ya boklisto
  - d. ___ Nyonso oyo tolobeli likolo
3. Liziba ya kondima euti na boyebi ya liloba ya Nzambe.
Solo ___ Lokuta ___ .
4. Nini eleki monene
  - a. ___ Boyebi liloba ya Nzambe
  - b. ___ Komipekisa
  - c. ___ Bolingo
5. Bolingo ezali
  - a. ___ mayoki moko
  - b. ___ Mposa ya kosala oyo eleki malamau mpo na moto mosusu

ETAPE YA MINEI —ZWA ESIKA NA YO NA LIBOTA YA NZAMBE

Liteya 6

ZUA PLACE NA YO NA FAMILLE YA NZAMBE

Ntango mwana abotami, lokola azali mwana oyo abotami sika, abandi koleisama mpe kobatelama pene na kaka mama na ye, mpe azwaka mingi koleka oyo apesaka. Kasi ntango ekoya oyo akozwa esika na ye na libota. Abandi kolia na mesa elongo na basusu, kotonga boyokani, kondima mikumba mpe kokokisa mikumba. Nyonso wana ezali eteni ya bokoli na ye.

Yo mpe, lokola moklisto ya sika, osengeli kozwa esika na yo na libota ya Nzambe. Opesaki bomoi na yo epai ya Yesu Klisto, oyamboli masumu na yo, mpe okundamaki elongo na Ye na libatisi. Na ngonga wana okoti na boyokani ya sika na balandi mosusu ya Yesu. Okomaki eteni ya "eglise". Bomoi ya boklisto ezwamaka na esika moko te kasi na bato mosusu ya lingomba. Oyo ezali

mwango ya Nzambe mpo na bino.

EGLISE EZA GROUPE SPECIAL YA BATU

Lisanga oyo ezali ya ntina mingi mpo ete ezali na baye Nzambe abengaki libanda ya molili na pole na Ye ya kokamwa (I Petelo 2:9). Bazali etuluku ya bato babikisami na nzela ya makila ya Yesu Klisto, Mwana ya Nzambe. Eklezia ezali bato bakabolami na Nzambe mpo na Ye moko. Lingomba (na liloba na liloba, ba oyo babengami), babengami:

- Babengami na Nzambe. Baloma 8:28-3
- Babengamaki libanda ya molili. I Petelo 2:9; Bakolose 1:13
- Ebengami na nzela ya Nsango Elamu. II Batesaloniki 2:14
- Babengami na boyokani na Klisto I Bakolinti 1:9
- Babengami mpo na kosantisama (kotiyama pembeni). I Batesaloniki 4:7
- Babengami na Bokonzi I Batesaloniki 2:12; Bagalatia 1:6, 5:13; Bakolose 3:15; Baebele 9:15; I Petelo 5:10) .

LISAKOLI: Na Kondimana ya Sika, liloba "lingomba" ezali kolobela liyangani ya bakristu na esika moko boye (Baloma 16:16; I Bakolinti 1:2; Baefese 1:1; Bafilipi 1:1) to nzoto ya Klisto ya mokili mobimba (esalemi na bato banso na mokili oyo babikisami na Klisto - Matai 16:18).

Mokolo moko moto moko alobaki boye: "Nazali moklisto kasi nazali mondimi ya lingomba moko te mpo nazali komona mobeko ya boye te na Biblia." Moto oyo ayekolaki Biblia te, mpo ete, soki ayekolaki yango, alingaki kososola ete lingomba ya mboka epesameli ntina mingi na Kondimana ya Sika: " ... kotika te kosangana na biso moko, lokola ezali lolenge ya basusu." (Baebele 10:25)

Lingomba ya mboka eponaka bamisionele mpe esungaka bango, ebatelaka biteyelo ya Biblia, esalisaka bato oyo bazali na mposa, elendisaka makita ya losambo, losambo, losambo mpe nsango malamau. Ezali lingomba ya mboka oyo esalaka lokola esaleli mpo na kokokisa mosala ya Nzambe awa na mabele. Avenir ezali mpe ekozala ntango nyonso mpo na lingomba ya Yesu Klisto mpo mosala ya Nzambe esengeli kozala mpe ezali kokende liboso. Osengeli kosangana na molende na mosala monene oyo ya Nzambe na lingomba ya mboka!

MALOPA YA BIBLIA MPO NA LINGOMBA

Na Biblia tozali kokuta titre moko te ya sikisiki oyo epesami mpo na lingomba. Na esika na yango, tozali kokuta bandimbola ndenge na ndenge oyo ezali kolakisa likambo moko ya sipesiale ya etuluku oyo ya bato oyo babengaka lingomba – maloba ya boyokani to ya mosala.

Ndako (libota) ya Nzambe- I Timoté 3:15; Baefese 1:3; Bagalatia 3:26, 27. Nzambe azali Tata, Yesu azali ndeko ya liboso pe biso nionso tozali bandeko. Lingomba ezali libota oyo Nzambe asali mpo na kozala ntango nyonso elongo na Ye. Tozali na boyokani elongo na Ye, elongo na mwana na Ye Yesu mpe moko na mosusu lokola bana ya Nzambe. Bolingo, boboto, lialisi mpe kondimama oyo tozali kokuta na libota ya bato esengeli mpe kozala na libota ya Nzambe mpe na ndenge ya mozindo koleka. Biblia elendisi biso ete: "Moto moko na kati na bino azali konyokwama? Tika abondela. Moto moko azali na esengo? Tika ayemba nzembo." (Yakobo 5:13

) Zalá ndeko mobali ya sembo mpe ya sembo oyo lingomba ekoki kotyela ye motema. Salelá bandeko mosusu na bolingo.

Bokonzi ya Nzambe (to ya Klisto) .- Emoniseli 1:5; Matai 16:18-19; Bakolose 1:13 . Bokonzi ya Nzambe ezali bokonzi ya Mwana na ye oyo asi apesaki bokonzi nionso pe oyo atyaki "Mokonzi ya bakonzi pe Nkolo ya bankolo" (Matié 28:18 & Emoniseli 19:16). Lokola Nzambe azali koyangela bato nyonso, sikoyo Mwana na Ye azali koyangela bikelamu nyonso. Eteni ya ntina mingi mpe ntina ya bokonzi na Ye ezali lingomba. Lingomba ya Yesu ezali etuluku ya bato oyo na bolingi na bango moko bamikitiska na Mokonzi Yesu mpo na kosalela Ye na mokili oyo.

Tempelo (esika mosantu) ya Nzambe- I Petelo 2:5; I Bakolinti 3:16, 17. Tozali ndako ya molimo, esika ya kofanda, esika mosantu ya Nzambe. Tosengeli kobatela bosantu na biso moko, oyo ebongi na bozali na Ye. Nzambe afandaka na kati ya lingomba (na ndako te, kasi na bato). Tozali kobika na miso ya Nzambe mpe na miso na Ye, tozali kosambela, koyemba, kokumisa, kosambela mpe kosalela. Zala mosangani ya losambo oyo, kosalela na limemya mpe na bokebi tempelo na Ye, lingomba.

Etonga ya Klisto- Misala 20:28. Tolandaka Yesu, Mobateli na biso ya mpate malamumu mpe oyo aleki bato nyonso.

Bato baponami, ekolo mosantu, bonganzambe ya bokonzi, bato ya Nzambe- (I Petelo 2:9). Tozali mpo na kosambela, kokumisa mpe kokumisa Mozalisi na biso.

Eklezia ya Klisto (to lingomba ya Nzambe) .- Matai 16:18; Misala 20:28; Baloma 16:16; I Bakolinti 1:2; 10:32; 11:22; 15:9; II Bakolinti 1:1; Bagalatia 1:13; I Timoté 3:5,15. Tozali biloko ya Klisto mpe ya Nzambe kaka. Tozali ya Ye, ya basusu te, ata ya bisomei te.

Mwasi ya libala (mwasi) ya Klisto- Baefese 5:23-32 Likambo oyo tozali kotya likebi mingi na liloba oyo ezali bosembo mpe bosembo na biso epai ya oyo tomilaki ete tokolinga mpe tokosalela.

Ndako ya nzambe- Tozali bato ya Nzambe mpe tobengami libanda ya mokili, libanda ya nzela ya mabe. Tokabwanaki (tosantisami) mpe tosengeli kozala ndenge mosusu na mokili. Tosengeli kozala na bomoi ya bule.

Nzoto ya Klisto- Baefese 5:23; Bakolose 1:18; I Bakolinti 12:12-27 & Baloma 12:4, 5. Lingomba ezali esaleli ya Klisto mpo na kokoba mosala na Ye na mokili. Tozali maboko na Ye, monoko, miso, makolo, motema. Lingomba ezali ekelamu ya bomoi mpe biteni nyonso esangani mpe etali moko na mosusu. Lokola loboko ezali na mposa ya loboko, binama ya nzoto ya Klisto ezali na mposa ya moko na mosusu. Yango wana esengeli oluka fonction na yo na kati ya lingomba. Salelá makabo oyo Nzambe apesi yo mpo na bolamu ya nzoto ya Klisto, lingomba.

MIKANDA YA BA MEMBRES

Koyebaka bomoto na biso lokola mosangani ya nzoto ya Klisto, toyebi ete tokoki te kozala moto na moto to moimi. Tozali eteni ya eloko moko ya monene mingi koleka bisomei. Ezali na eloko

moko te ya ntina mingi na bomoi na biso koleka oyo. Ozali na kati ya etuluku ya bato oyo bazali na libaku malamumu koleka na mokili. Ezali lokumu kozala na libaku ya kosalela, kosala mpe kosangana na lingomba ya Yesu Klisto.

Mituna

1. Lingomba oyo Klisto abandisi ezali
  - a. ____Tempelo
  - b. ____Esika ya bokutani lokola ndako
  - c. ____Bato
  - d. ____Bato babengaki libanda ya molili (lisumu) na kati ya Klisto
2. Baklisto bazali
  - a. ____Bandimi na Nzoto ya Klisto
  - b. ____Basaleli ya Nzambe
  - c. ____Bato bapetolamaki na makila ya Klisto na nzela ya botosi
  - d. ____Nyonso oyo tolobeli likolo
3. Biblia elobeli mpenza nkombo moko mpo na lingomba ya Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Lingomba ya Klisto elobelami lokola Bokonzi, Mwasi ya libala, Nzoto.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Lingomba ezali
  - a. ____ebongiseli moko
  - b. ____ekelamu ya bomoi

Liteya 7

NTINA MPE MISSION YA EGLISE

Eklezia ya Nkolo ezali nzoto na Ye ya molimo ya bomoi. Misio na biso euti na Ye, motó na biso (Baefese 1:21, 22). Eklezia ezali nzoto mpe Ye azali motó mpe bongo lingomba ekokisaka mokano na Ye. Tozali lingomba, topakolami na Molimo Mosantu na Ye, tobotami na Tata na Ye. Totie lingomba na Ye mpe kimia na Ye na mokili mobimba. Lingomba ezali kokoba mosala na Ye awa na mabele mpe atako mosala na Ye ezali ndenge na ndenge, tokoki koloba yango na mokuse na makambo misato ya monene:

EVANGELISME

Tosengeli kosakola nsango malamumu, kosala bayekoli ya bikolo nyonso, kozala pole ya mokili mpe mungwa ya mabele, kobunda na bakonzi, na nguya, na bakonzi ya molili ya eleko oyo, na mampinga ya molimo ya mabele na bisika ya lola mpe kolakisa bizaleli mpenza ya Nzambe. Ntango Yesu ayanolaki na mituna na ntina ya misio na Ye awa na mabele, alobaki makambo lokola – “Mwana ya Moto ayaki koluka mpe kobikisa babungi.” Bisu, lokola nzoto na Ye, topesameli mosala ya kokokisa etinda oyo mpenza.

EDIFICATION YA KOSALISA

Tokoki kobenga lingomba yango mabanga ya bomoi to babriki. Ezali kaka te liboke ya babriki oyo ekangami te. Nzambe alingi botongi ya mabanga ya bomoi. Soki babriki ezali na esika na yango te, soki bakangi yango ciment esika moko te, boye ezali ndako te. Evangelisme ememaka ba briques mais Nzambe alingi ba former yango na immeuble. (Baefese 2:19-22; 4:6; I Petelo 2:5) Na nzela ya makambo tokoki kobungisa ebele ya babriki ya sika soki tobwaki yango kaka na liboke to soki tosimbi yango na ndenge ya pwasa mpenza mpo ete nokinoki ekwea. Esengeli tosala mpo na kosala ete moko na moko azala cimenté na esika oyo Nzambe apesaki ye. Yango babengaka yango edification.

Mpo na basusu, lingomba ezali esika oyo okendaka kotala basusu. Likambo oyo bato mingi batyelaka likebi ezali moto, mbala mosusu pasteur to nganga-nzambe. Soki moto azali na mposa ya lisalisi, abenga nani? Ba bengi mokambi. Soki moto azali na mokakatano to azali na ntembe, babengaka kaka mosakoli. Ezalaki boye te na lingomba ya liboso. Lingomba ezali institution te kasi ezali nde libota. Bazalaki kokutana na bandako. Mpo na minyoko, mbala mingi bazalaki kokutana na kobombana na bituluku mikemike mpo bábenda likebi na bango moko te. Ndakisa na yango ezalaki lingomba ya Tesaloniki. Paulo akendaki kuna mpe abandisaki lingomba kasi atikalaki kaka mwa ntango moke mpenza liboso ete bábwaka ye libanda ya engumba. Ezalaki lingomba ya sika, enyokwamaki mpe ezalaki na mikakatano na masumu mpe mateya. Bamisionele bazalaki lisusu te mpe atako bongo babikaki. Ndenge nini? Tanga I Batesaloniki 5:11-14 mpe tala ndenge nini. Nyonso etali basakoli, bankulutu, etc. Bayebaki ete bazalaki botongi ya Nzambe mpe bomoto na bango lokola bakristu ekokaki komonana na kosangana na bango moko na mosusu. Tosengeli kotongana mpe kosangana moko na mosusu.

Atako bongo, bamosusu balingi kobatela bomoi na bango ya nkuku: “Nalingi kozala na lipanda, na bonsomi ya kosala ndenge nalingi.” Kasi soki olingi mpenza kozala moklisto oyo aleki malamumu, boye osengeli kobengisa bato mosusu na bomoi na yo moko, koyebisa bango báluka mabunga na yo, mpe básalisa yo ozala malamumu koleka. Na ndenge yango okoki kokola lisusu mingi.

Na yango, oyo ezali mikano ya kotonga:

- II Petelo 1:5-11 mosangani nyonso azali na mosala, azali kobota mbuma, azali makasi, abikisami.
- Baefese 4:16 mosangani nyonso na esika oyo Nzambe apesaki ye, akangami na basusu, kosala, kosala elongo, kokola, kotongama na bolingo.
- Bakolose 1:28 bato nyonso basengeli komonisama ya kokoka kati na Klisto.

Tótalela mwa bandakisa ya mabakuete Nzambe apesi biso mpo na kotongana. Tanga mokapo moko na moko mpe koma obligation mutuelle ya Christian na esika ya pamba:

Yoane 13:34-35 _____ .

Baloma 14:19; 15:14 _____ Ezali ndenge moko na .

I Bakolinti 12:25 _____ .

Baefese 4:2; 5:21 _____ Ezali ndenge moko na .

Bagalatia 6:2 _____ .

Bakolose 3:12-14 _____ .

I Batesaloniki 4:18; 5:11-14 _____ Ezali ndenge moko na .
Baebele 3:12; 10:24, 25 _____ Ezali ndenge moko na .
Yakobo 5:16 _____ .

I Petelo 4:9 _____ .

Manyola na ntina ya mitindo oyo ya Nkolo mpe mokumba na yo lokola molandi ya Yesu mpe lokola mosangani ya nzoto na Ye, lingomba. Mosala oyo ezali kaka te mpo na bokambi kasi nde mosangani moko na moko azali kokabola yango. Kolinga, kotonga, kopesa toli, kobatela, kosunga, komema mikumba, kobatela kimia mpe bomoko, kobondisa, kolendisa, kokebisa, kokutana, kosalisa, kolendisa, kotinda, koyambola, kosambela, kozwa na kati, bondeko. Yesu abengaki biso banso tósala nyonso wana mpo na moko na mosusu.

MOSALA

Lolenge moko tosalelaka Nkolo ezali na kosalelaka bato mosusu. Service oyo ezali concurrence entre biso te mais plutôt coopération. Tosengeli kosalela makabo na biso, kosala elongo (I Bakolinti 12:12-27). Yesu ayaki te mpo na kosalelaka kasi mpo na kosalela mpe bongo lingomba na Ye esengeli kozala na emonaneli moko. Lingomba ezali mpo na kobatela bato oyo banyokolami, kosalisa babola, mpe kosala misala ya malamumu. (Baefese 2:10)

Okozala na mposa ya kosalisa to kosalisa bandeko na yo. Lisalisi oyo ezali ntango mosusu ya molimo (kolendisa, kobongisa, mpe bongo na bongo) mpe ntango mosusu ya biloko. Kopesa mpe kozwa, lisungi oyo ya moko na mosusu ekokola bolingo mpe boninga oyo esangisaka biso na libota ya boklisto.

Tótalela baverse oyo elandi: 1 .

Bagalatia 6:10

Misala 6:1-6

Misala 11:27-30

Baloma 15:25-27

Misala 11:19-26

Misala 13:1-12

Misala 6:1-7

Baefese 4:1-16

Bakolose 3: 1-17

Mituna

1. Mission ya lingomba ya Klisto ezali ya...
  - a. _____ Kotonga bandako oyo bakokutana na kati
  - b. _____ Sakola nsango malamumu ya Klisto
  - c. _____ Lendisá bakristu mosusu bátikala sembo
  - d. _____ Sala misala ya malamumu

- e. ____ Nyonso oyo tolobeli likolo
  - f. ____ b, c mpe d
2. Lingomba ezali nzoto ya bato oyo babikisami oyo ezali kosala mosala
Solo ____ Lokuta ____ .
  3. Centre ya église oyo esanganaki ezali
    - a. ____ nganga-nzambe
    - b. ____ mosakoli
    - c. ____ Klisto
  4. Mpo ete lingomba ezala na mibeko esengeli esangana na ndako lokola tempelo to esika mosantu
Solo ____ Lokuta ____ .
  5. Na tango ya minyoko endimami kosangana na kobombana mpe na bituluku mike.
Solo ____ Lokuta ____ .

Liteya 8

LINGOMBA ESAMBAKA PONA KOSALELA MPE KOTANGA

“Tótalelana mpo na kolamusa bolingo mpe misala malamú, tótika koyangana na biso moko te, lokola ezaleli ya bamosusu, kasi tólendisana, mpe mingi koleka lokola bozali komona Mokolo ezali kobelema.” (Baebele 10:24-25)

Moko ya makambo ya mawa mingi oyo okomona ezali “moklisto” oyo azali kozela na mposa makasi te mabaku ntango lingomba mobimba esanganaka mpo na losambo mpe kotonga. Basusu kutu batalelaka yango lokola bobele moko ya “misala ya boklisto” na bango. Na bosolo, Nzambe atindaki yango mpo tozali na mposa na yango mingi mpe mingi bamipesaki bomoi na bango mpenza mpo na kobatela bonsomi na biso mpo na kosala likambo oyo mpenza.

LINGOMBA ESAMBAKA PONA KOSALELA Tosengeli kososola malamú ete ezali na ntango to esika moko te oyo moklisto asengeli kosambela Nzambe. Yesu amonisaki yango polele mpenza na Yoane 4:19-26. Tosambelaka na molimo (motema) na biso tango nionso na esika nionso. Losambo elimboli ndenge oyo motema na biso emonisaka na bobangi, limemya, mpe limemya. Esalemaka ntango nyonso moto na moto, ezala moto azali na liyangani to te. Losambo ya etuluku ezali kaka "motango ya bato oyo basambelaka Nzambe elongo na ntango moko na esika moko. Losambo ya solosolo esalemaka na motema to na molimo ya moko na moko. Basusu banso na liyangani bakoki kozala kosambela nzokande moto moko azali te. To moto moko akoki kozala kosambela ntango basusu bazali te. Mitindo to misala lokola koyemba, kopesa, kopesa, kolya Elambo ya Nkolo mpe kobondela ezali mpenza losambo ya solo te Ezali kaka nzela ya komonisa liyoki ya limemya oyo ezali na motema.

Na momesano, na makita ya lingomba Liloba ya Nzambe etangamaka, eteyamaka to esakolamaka. Ntango Makomami etangami to etangami, esengeli toyoka lokola ezali Nzambe azali koloba na biso na nzela ya Liloba na Ye (soki ya solo, oyo azali koloba azali koloba maloba ya

ya losambo”. Lokola tosanakanaka mpo na ko edifier moko na mosusu likita ekoki pe kobengama « service ya edification ». Ezali na mosala moko ya sipesiale mpenza oyo Nzambe akanaki ete baklisto básala ntango bazalaki koyangana oyo esengeli kosenga losambo mpe kotonga. Ebengami “Elambo ya Nkolo”.

ELENGI

YA

NKOLO

Elambo ya Nkolo ezali bilei ya ntina mingi mpo na lingomba. Ezali bilei ya elilingi. Yango elingi koloba ete mokano na yango ezali te ya kokokisa nzala na biso ya nzoto, kasi ezali nde ya kokundwela biso makambo ya ntina ya elimo na nzela ya biloko ya mosuni. Ba éléments, ba actes, maloba - bilembo nionso oyo etali yango esalisaka biso selon oyo ezali ko représenter. Elambo ya Nkolo ezali likambo ya kobombama to ya likamwisi te kasi ezali bokundoli. "...sala boye mpo na kokanisa Ngai" (Luka 22:19). Ntina ya bokundoli ezali ya kokundolisa biso bato, makambo, bosolo, boyokani, mikano, etc.

Limpa – ekundolisi biso nzoto ya Klisto oyo epesamaki mbeka mpo na biso. Mbuma ya nzete ya vinyo - ekundolisi biso makila ya Klisto oyo esopamaki mpo na bolimbisi ya masumu na biso.

Ezali kaka te ete biloko oyo esalelami na Elambo ya Nkolo ezali na ntina kasi misala na biso ezali mpe na ntina. Kanisá naino oyo tosalaka na mampa mpe na mbuma ya nzete ya vinyo. Totali bango kaka te. Tosepelaka kaka na bango te. Tofukama liboso na bango te. Tolyaka mampa pe tomelaka na kopo. Yesu azwaki limpa yango apesaki bayekoli na ye mpe alobaki ete: “Bólya yango”. Alekisaki kopo mpe alobi: “Bómela yango”. Kolia mpe komela ezali na ntina nini na esika ya kotala bango kaka na miso? Ezali koloba nsango oyo ete Klisto asengeli kozala na kati. Ezali ntango mpo na kosangana ya moto na moto, ya moto ye moko. Moko na moko alobi likambo ya boye na Nkolo, “Yesu, yaka na motema na ngai mpe na bomoi na ngai.” Ekoki te kozala kaka na shambre oyo Yesu azali wana. Il faut azala na kati na biso. Elambo ya Nkolo ezali moko ya bantango wana ya ntina mingi ntango tolobi na Nzambe “Kota!” Yesu alobaki na Yoane 6: 51, 54-56: "Ngai nazali limpa ya bomoi oyo ekiti uta na lola. Moto nyonso oyo azali kolya mosuni na ngai mpe akomela makila na ngai azali na bomoi ya seko, mpe nakosekwisa ye na mokolo ya nsuka. Mpo mosuni na ngai ezali mpenza bilei, mpe makila na ngai ezali mpenza komela. Ye oyo azali kolya mosuni na ngai mpe komela makila na ngai, afandi kati na ngai, mpe ngai na kati na ye.”

Mituna

1. Ezali na ngonga to esika moko te oyo baklisto basengeli kosambela.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Na liyangani to etuluku ya baklisto
  - a. ____ Bato nyonso basambelaka Nzambe mpo bazali na kati ya etuluku
  - b. ____ Kosambela ewutaka na kati ya moto, motema na bango, yango wana ezali moto ye moko nde asambela
3. Ntango baklisto bayanganaka makambo nyonso ezali mpo na kolendis baoyo bayangani.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Moto akoki koyemba, kosambela, mpe kolya bilei ya mpokwa ya Nkolo kasi kosambela te.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Na Elambo ya Nkolo limpa ezali komonisa Nzambe, Yesu, uta na lola na nzoto ya mabele

nzokande mbuma ya nzete ya vinyo ezali komonisa makila ya Yesu ya mbeka na Ye ya bomikabi oyo epetolaka bato ya botosi ya sembo uta na masumu.
Solo ____ Lokuta ____ .

Liteya 9

OZALI NANI NA NZOTO YA KRISTO?

“...bókola na makambo nyonso kati na Ye oyo azali motó, Klisto, oyo nzoto mobimba, esangisami mpe ekangami esika moko na oyo lisanga nyonso epesaka, engebene na mosala ya malamumu oyo eteni nyonso esalaka eteni na yango, esalaka ete nzoto ekola mpo na komitonga na bolingo.” (Baefese 4:15, 16)

«Lokola moto na moto azwi likabo, bósalela yango, lokola bakambi malamumu ya ngolu ya Nzambe ndenge na ndenge...» (1 Petelo 4:10).

"Mpo lokola tozali na binama mingi na nzoto moko, kasi binama nyonso ezali na mosala moko te, bongo biso, lokola tozali mingi, tozali nzoto moko na kati ya Klisto, mpe biso moko tozali na kati ya nzoto moko na mosusu.

Sikawa lokola ozali moklisto ezali na ntina mpo na yo kozwa esika na yo na libota ya Nzambe. Maloba oyo euti na Baefese 4 ezali kolakisa polele ntina ya kosangana 100% ya bandimi na mosala ya lingomba. Kutu, lingomba ebongisami na Nkolo mpo na kosala mosala na yango.

ORGANISATION YA EGLISE

Yesu azali mokonzi ya nzoto, lingomba. Azali kaka figurehead te kasi azali nde ko se mettre en activement na misala nionso ya lingomba. Ezali Yesu nde akambaka, abongisaka, atalaka mpe abatelaka nzoto mpo ete tozala oyo Ye alingi tozala mpe tosala oyo Ye alingi tosala.

Yesu abongisaka lingomba na kopesaka (ba)kabo (misala) na mondimi moko na moko. Makabo maye mazali na bankulutu, badiakono, basakoli mpe balakisi kasi esangisi mpe mondimi moko na moko na lolenge moko to mosusu. Moto moko te azali na ntina te. Moko te ezali na ntina te. Moto moko te alongolami to alimbisami. Yesu asalaka na nzela ya Molimo Mosantu, akabolaka makabo ya molimo na binama ya nzoto, mpo na mosala ya lingomba.

MAKABO YA MOLIMO

Makabo ya molimo ezali misala (misala, misala, misala to misala) oyo yo, lokola mosangani ya nzoto ya Klisto, osalelaka. Talá Baloma 12:3-8 . Makabo ya molimo ezali batalanta te. Ata ba incrediens bazalaka na ba talents mais ba dons spirituels epesami kaka na ba chrétiens. Makabo ya molimo ezali bizaleli ya bomoto te (motema molai, ya kozanga kokanisa, ya boboto). Likabo ya Petelo na Paulo ezalaki ntoma - bazalaki na likabo moko kasi bazalaki na bomoto ekeseni.

Liyebisi: Lolenge ya makabo oyo tozali kotalela na liteya oyo ezali makabo ya mosala ya libela, oyo ezali ya likamwisi te mpe makabo ya ntango moke, ya kokamwa te oyo elobelami na 1 Bakolinti 12.

Mondimi moko na moko ya lingomba azali na ntina. Mokomoko na yango ezali na ntina. Mbala mosusu okanisi "Nazali mosakoli to molakisi te. Nzoto ezali na mposa na ngai te." Lingomba ekozala ndenge nini soki bato nyonso basali likambo moko? Nkolo abengaka moto nyonso te asala likambo moko elingi koloba, moto nyonso te azali na mokumba moko na kati ya lingomba. Molimo Mosantu apesaka na mosangani moko na moko ya nzoto ya Klisto misala engebene na bamposa ya nzoto. Nkolo, kozalaka motó, ayebi ndenge ya kosala boyokani na nzoto. Apesaka na nzoto mitindo ndenge na ndenge ya misala mpo na kokokisa bamposa ya lingomba mobimba.

NAZA NANI NA NZOTO YA KRISTO?

Oyo ezali motuna oyo mokomoko na biso asengeli kotuna. Ndenge nini nakoki koyeba soki ba ministères na ngai oyo Nzambe apesi ngai ezali nini? Kondimana ya Sika epesi te liste ya mokuse ya matambe mpo na koyeba likabo ya molimo ya moto. Matambe mosusu epesami likanisi awa na nse kasi esengeli te kotalela yango lokola liloba ya nsuka na likambo yango. Esengeli komikundola ete mokano awa ezali mingi te ya kozwa mokano ya nini makabo na biso moko ya moto na moto ezali (lokola soki mokano ezalaki ya biso) kasi ya kozwa nini Nzambe azwi mokano ete makabo na biso ezali. Kobosana te ete Nzambe (Klisto, Molimo) "Nzambe atye binama, moko na moko na yango, na nzoto, ndenge alingi" - 1 Bakolinti 12:18. Talá mwa makanisi oyo ekosalisa yo oyanola na motuna oyo yo moko.

1. Kokoma Moklisto: Yango ezali na ntina mpo makabo ya elimo epesami na Nzambe na binama ya nzoto. Ezali batalanta te kasi misala to misala ya bato ya nzoto ya Klisto.

2. Mitya Mobimba Na Likoki ya Nzambe: Oyo ezali mokano ya objectif personnel définitif oyo esengelaki ezwama na mbongwana na yo na Klisto mpe esengeli kozongisama sika ntango nyonso. Loba na Nzambe na motema na yo mobimba lokola Yisaya asalaki: "Nkolo, nazali ta, tinda ngai." Yisaya 6:8 . Soki tondimi te kosalelana na Nkolo na lolenge oyo Ye alingi, tozali pene te ya kotuna Ye nini alingi biso tosala.

3. Bondelá: Oyebi que Nzambe azali na tina pona yo na nzoto ya Christ donc sikoyo senga ye kaka alakisa yo nini ezali, koyeba que akoyanola po ezali volonté na ye. Tángá mpe komanyola Nzembo 25:12 . "Epai ya moto oyo abangaka Nkolo, Akolakisa ye nzela oyo asengeli kopona." Okoki kotuna makanisi ya basusu kasi moto oyo azali komonana polele mpo na kotuna ezali Mokonzi ya lingomba.

4. Tala Bamposa Ya Eklezia: Petelo ayebisi biso polele ete tosengeli kosalela makabo na biso na kosalelaka moko na mosusu lokola bakapita malamumu ya ngolu ya Nzambe ndenge na ndenge (I Petelo 4:10). Makabo ezali ba ministères to ba services. Kosala ezali kokokisa mposa moko. Ntina ya makabo ezali te mpo na kobatela bato na mosala kasi mpo na kokokisa bamposa yango wana tosengeli kotala bamposa ya lingomba. Moko ya makambo oyo tokoki kosalisa mingi ezali ya kokolisa motema mpe momeseno ya mosaleli. Makabo ya molimo ezali misala oyo bandimi babengami na Yesu mpo na kosalela na ndenge ya sipesiale.

5. Talá lisusu Liste ya makabo oyo ezali na NT: Osengeli kobanda kokanisa oyo Nzambe abengi mosala ya kosakola. Ba liste oyo esengeli kopesa yo likanisi. Talá Baloma 12:3-8; I Kol. 12:28; Baefese 4:11, 12; I Petelo: 10, 11.

Mwa Bandakisa ya Makabo, Misala, Na NT -kosangisa te oyo ya mwa ntango moke to ya makamwisi:

- Mosaleli (I Petelo 4:11; Baloma 12:7)
- Molakisi (I Bakolinti 12:28; Baloma 12:7; 2 Timote 1:11)
- Molendisi (Baloma 12:8) .
- Moto oyo apesaka (Baloma 12:8) .
- Moto oyo apesaka lisalisi/asalisi (Baloma 12:8; I Bakolinti 12:28)
- Moto oyo amonisaka motema mawa (Baloma 12:8) .
- Mokambi (I Bakolinti 12:28) .
- Mobateli mpate, Pasteur, Episkopo (Misala 20:28; Baefese 4:11; I Timote 3:1, 2; Tito 1:5, 7)
- Mosakoli ya nsango malamu, Mosakoli, Mosaleli (I Bakolinti 9:16, 17; Baefese 4:11, 2 Petelo 2:5; I Timote 4:6; 2 Timote 1:11)
- Diakona (I Timote 3:8) .

Na kati ya nyonso wana, ezali na ebele ya makambo ya kosala oyo okokaki kosalela Nkolo. Na ndakisa:

- Toli liboso ya libala mpe/to libala, .
- Bongisa misala mpo na bituluku ya bilenge, .
- Yemba na matanga, .
- Mokomi ya lingomba
- Bongisá Elambo ya Nkolo
- Sala Bulletin ya Eklezia

(Kozala na ndelo na liste oyo te. Ezali na ba liste ebele na kati ya Kondimana ya Sika ya makabo to misala ya molimo na kati ya lingomba mpe ezali ndenge moko te. Nyonso ekeseni. Yango ememi biso na kokanisa ete ezali na liste moko te ya makabo oyo ebongwani. Ntango tozali kotalela ete makabo oyo nyonso (misala, misala) ezali misala mpe ete kosalela elakisi kokokisa bamposa, na nsima tokokaki kosukisa ete liste ya makabo ekoki kozala molai lokola liste ya makabo bamposa ya lingomba Tosengeli kopanzana na bisika na biso ya mosala Tala zingazinga mpo na komona nini esengeli kosalama oyo ezali kosalema te.

6. Luká Mabaku ya kosalela: Lokola okolisaki momesano ya kosalela, okoki kutu kobanda zulunale ya baporte oyo Nzambe afungoli mpo na yo mpo na kosalela. Lokola ntango ezali koleka okoki kobanda komona nzela oyo Ye azali kokamba yo na kati Kobosana te ete makabo ezali misala oyo bandimi babengami na Yesu mpo na kosalela na lolenge moko ya sipesiale. Bisu nionso tosengeli kosala kasi basali (ba diacre) bazali na kati ya lingomba. Bisu nionso to évangéliser mais ba évangélistes bazali na kati ya eglise. Bisu banso tosengeli koyokela mawa kasi ezali na bakristu oyo basalelaka mosala oyo na ndenge ya sipesiale. Bisu nionso tosengeli kopesa makabo kasi ezali na basusu oyo bazali na likabo oyo. Bisu banso tosengeli kobatelana kasi bamosusu bazali babateli ya mpate

Tozali na makoki ya kozala na kati ya misala mingi kasi ezali na mwa misala oyo basusu babengaki mingimingi mpo na yango. Wana ezali “makabo” na biso. Motuna ya malamuru awa ezali te “Nkolo, olingi nasala nini?”, kasi “Nkolo, na mosala nini Okolinga namipesa to nazala spécialisé na yango?” Ezali lokola mwana-kelasi oyo ayekolaka mateya mingi kasi “major” na esika moko.

7. Luka Bokambi uta na Bokambi ya Eklezia: Baefese 4:11, 12 elobi ete makabo yango epesami na lingomba mpo na kobongisa basantu. Salelá malamuru makabo wana ya bokambi.

8. Zwá Likambo ya liboso: Osambelaki Nkolo, otali lisusu liste ya misala na NT, ozwi na makanisi bamposa ya lingomba oyo Nkolo amemi na likebi na yo mpe mbala mosusu kutu otie mposa kati na yo mpo na kokokisa. Omoni ete Nzambe azali ntango nyonso kofungola bapote ya libaku na ba direction mosusu mpe osololi makambo na bakambi na lingomba. Na motema ya bolingi, bazali kosenga na bosembo nyonso Nkolo atika yo omona nini ezali oyo azali na yango mpo na yo kosala. Zwá likambo ya liboso mpe kende liboso na oyo Nkolo akolinga ete ozala kosala.

Ozwi likanisi yango? Kende na ba étapes oyo epesami. Bandá kosalela Nkolo na kosalelaka likabo na bino mpo na moko na mosusu lokola bakapita malamuru ya ngolu ya Nzambe ndenge na ndenge. Nkolo apambola yo na makambo nyonso ya malamuru oyo ozali na mposa ya kosala.

Mituna

1. Mondimi moko na moko ya lingomba azali na mosala oyo asengeli kosala.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Makabo (misala) ya kosakola nsango malamuru, kobatela mpote mpe kosakola ezali na ntina mingi koleka misala misusu.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Molimo Mosantu apesaka mosangani moko na moko misala (misala) engebene na bamposa ya Nzoto ya Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Kondimana ya Sika epesi liste ya misala oyo Nzambe azali kosenga na baklisto basala.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Yambo ete mosala moko ekoki kosalema na moklisto esengeli kozala na ndingisa na mokambi ya lingomba.
Solo ____ Lokuta ____ .

ETAPE YA 5- KO MBOKA NA MOLIMO

Liteya ya 10

ZALA KOBOTA MPE KOZALA EBELE

Bikelamu ya bomoi bamibakisaka. Mwana oyo abotamaki na bolingo ya baboti na ye akolaka mpe nokinoki mokolo ekomi mpo na ye kozongela likambo yango. Nzambe alobaki na Adama ná Eva ete: “Bóbota mpe bókola.” Tozali awa lelo mpo na lipamboli oyo euti na Nzambe. Na bomoi ya

molimo, etinda ezali mpe "Bóbota mpe bókola." Obotamaki mpe ozali kobika na mokano ya komibota lisusu na elimo. Bayekoli basengeli kokómisa bayekoli.

"Etape nyonso kati na Ngai oyo ebotaka mbuma te Alongolaka; mpe etape nyonso oyo ebotaka mbuma Akatakata, mpo ete ebota mbuma mingi." (Yoane 15:2)

"Bókende mpe bókómisa bikólo nyonso bayekoli. (Matié 28:19)

"Kasi ye oyo azwaki mboto na mabele ya malamumu ezali ye oyo ayoki liloba mpe azali kososola yango, oyo abotaka mbuma mpe aboti: mosusu mbala nkama, mosusu ntuku motoba, mosusu ntuku misato." (Matai 13:23)

PRINCIPLE YA "MULTIPLICATION".

Okoki kokanisa ndenge nini lingomba ekokola soki mondimi moko na moko amibotaki mbala 30, 60 to 100? Ekozala mpenza likambo ya kokamwa! Likambo ya kosepelisa mingi koleka ezali komona mbano soki moyekoli moko na moko ya Klisto akosala ata moyekoli moko ya sika mbula na mbula oyo na nsima, na ngala na ye, akosala likambo moko. Tala ndenge principe ya multiplication esalaka: Soki o plier lokasa oyo ya papier oyo ozali kotanga, épaisseur na yango ekomata mbala mibale (kobanda na 3/256 pouces tii na 3/128 pouces). Kokanga yango mbala 10, bonene na yango ekozala 12 pouces. Likambo ya kosepelisa ezali ete soki okokaki kokanga mwa búku yango mbala 39, molai na yango elingaki koleka ntaka oyo ezali na mabele tii na sanza! Okoki kotala yango na calculateur. Yango nde principe ya multiplication.

NDOTO YA EGLISE:

Tolingi kobongola lisanga oyo mobimba, kobanda na oyo ya moke tii na oyo ya monene. Tolingi kosala ete mbwa ya zamba afanda na mwana ya mpate. Tokomona nkoi alali na ntaba. Mwana ya bebe akosakana pene na libulu ya nyoka. "Bakosala mabe te mpe bakobebisa te na ngomba na ngai mobimba ya bule; Mpo mabele ekotonda na boyebi ya Yehova Lokola mai ezali kozipa mbu..." (Tángá Yisaya 11)

Osilá kokanisa kofanda na mokili oyo ezali na mitó ya makambo oyo ezali na koboma, moyibi to mobulu te? Bafilme mpe televizyo oyo ezangi pornografi? Balabala oyo ezangi basengi? Commerce sans exploitation? Ba ndaku ezanga confusion, bitumba to trahison? Ba quartiers ezanga ba bars, ba masanga, ba addict? "Ozali kolota," moto moko alobi. "Eklezia ezali mobola, bilenge mpe mike. Tozali na makoki te." Kasi, soki tozalaki mingi, bazwi, na nguya, na mibu 1.000 ya eksperiansi, tolingaki kaka kozala na makoki te. Ekosalama kaka na nguya ya Nzambe. Bokeseni kati na bandoto mpe bosolo ezali Nzambe.

Bongo ndenge nini ndoto na biso ekoki kokokisama? Na makasi te to na nguya ya basoda to ya politiki te. Ebundeli na biso ezali nsango malamumu. Tozali bato (lingomba) oyo bamipesi mpo na kobimisa mokili oyo na molili na kati ya pole ya kokamwa ya Yesu Klisto.

Yo, moklisto ya sika, osengeli kozala na emonaneli ya kobakisama. Lokola na ndakisa ya papier oyo ebakisami mbala 39 ekómi na sanza, soki moklisto mokomoko amibakisaki mbala moko

mbula na mbula, ata na boumeli ya bomoi na ye ekokaki kozala na bamiliare ya bayekoli ya Klisto na mabele. Likanisi oyo ya kobakisama esengeli kotya biso ntembe na makambo mingi.

MBUMA YA NDOTO OYO YA KOBIMA NA MOTUYA

Ya liboso, vision oyo epesaka motivation mpe enthousiasme. Tosala yango! Tobongola mokili oyo, lisanga na biso, komema ba millions na lobiko na nzela ya boyebi ya Mwana ya Nzambe. Tobanda yango sikoyo!

Ya mibale, emonaneli oyo ezali kolakisa biso ndenge nini mwango ya Yesu mpo na kolonga mokili ezali na mayele.

"Mpe makambo oyo oyoki epai na ngai kati na batatoli mingi, bópezesa yango na bato ya sembo oyo bakokoka koteya basusu mpe." (II Timote 2:2)

"Nabondelaka kaka mpo na baye te, kasi mpe mpo na baye bakondimela Ngai na nzela ya liloba na bango." (Yoane 17:20)

"Bókende kokómisa mabota nyonso bayekoli, kobatisa bango na nkombo ya Tata mpe ya Mwana mpe ya Molimo Mosantu, koteya bango ete bátosa makambo nyonso oyo napesi bino mitindo; mpe talá, nazali elongo na bino ntango nyonso tii na nsuka ya eleko." Amen...." (Matié 28:19-20) Ezali ndenge moko na .

Oyo ezali mwango ya Yesu: bayekoli kosala bayekoli mosusu, koteya bayekoli oyo ya sika mpo na kosala likambo moko.

Evangelisme ya ville na bino ekosalema te na nzela ya mutu oyo azali na personnalité charismatique, ba ressources financières minene, mpe na armée ya ba Ph.Ds na théologie. Etaleli te bandako, mbongo, to ba hiérarchie oyo ekoli malamumu. Esalemaka ntango ozali kolekisa bondimi na yo epai ya moto mosusu na lolenge na yo moko, ya pete mpe ya bosembo, kopesaka malako na moto oyo akende mpe asala ndenge moko. Yango nde ndenge bokonzi ya Nzambe eko longwa na nsuka moko ya mabele tii na nsuka mosusu.

Ya misato, emonaneli oyo ya kobakisama ezali kolakisa biso ntina ya kozala moyekoli mpe kosala bayekoli. Tobatisaka bato kaka te. Na Matai 28:19 Yesu apesaki mitindo na bayekoli na ye ete bábatisa bato oyo bakomaki bayekoli. Mwango ezali ete moto na moto asengeli kolanda Yesu. Ee, ezali na bakambi na kati ya lingomba - bankulutu, ba évangélistes, balakisi. kasi mwango ya Yesu ezali ete moto na moto amipesa mobimba mpo na kolanda Ye mpe kozala lokola Ye. Ndimbola ya solo ya libatizi ezali "bato oyo babongwanaki"; bato oyo bakufaki mpo na bango moko mpe mpo na masumu, bakundamaki na bomoko na Klisto mpe basekwi mpo na kotambola na bomoi ya sika. Batisimo elakisi kobotama ya sika na bomoi ya sika.

OKOKI KOBANDA SIKOYO!

Salá nyonso oyo okoki mpe Nkolo akosalisa yo okola mingi mpe mingi. Salelá mabaku nyonso oyo ozwi; ezala na libota na yo, elongo na ba voisins, baninga to baninga ya mosala. Na masolo ya moto ye moko, kosakola na miso ya bato, misala ya bolingo malamumu, engebene na makabo mpe mabaku oyo Nzambe apesaka yo. Bandá sikoyo kosalela emonaneli monene oyo ya kobakisama.

"Klisto Yesu ayaki na mokili mpo na kobikisa basumuki..." (I Timote 1:15). Kobosana te: ozali na mokili oyo lokola moklisto mpo na kokokisa mokano moko mpenza.

Motuna

1. Nzambe atikaki kosakola nsango ya boyokani ya Chris epai ya baye Nzambe atiaki na lingomba na Ye.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Bandimi ya lingomba ya Klisto basengeli komipesa na kobimisa mokili na molili ya masumu na kati ya pole ya kokamwa ya Yesu Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Kosakola nsango malamumu ezali kosalama na moto oyo azali na
  - a. ____ Bomoto ya charismatique
  - b. ____ Makoki minene ya mosolo
  - c. ____ Bato ya teoloji oyo bazwaki formasyo mingi
  - d. ____ Libota ya bakristu ya Klisto
4. Mpo ete mosala ya kosakola nsango malamumu elonga esengeli kozala
  - a. ____ Ndako ya lingomba
  - b. ____ Mbongo ebele
  - c. ____ Hérarchie oyo ebongisami
  - d. ____ Nyonso oyo tolobeli awa na likoló
  - e. ____ Esakola ya liwa, bokundi, lisekwa ya Klisto
5. Yambo moto akoka kokoma moklisto asengeli
  - a. ____ Ya liboso kokoma moyekoli
  - b. ____ Ndima Klisto lokola Nzambe na lolenge ya moto
  - c. ____ Tosa mateya na ye na kokufaka na bomoi ya masumu
  - d. ____ Kokundama sima ya liwa na kozindisama na mayi
  - e. ____ Asekwi na Nzambe mpe atiemaki na bokonzi ya Klisto
  - f. ____ Nyonso oyo tolobeli likolo
  - g. ____ a, b mpe c

Liteya ya 11

YESU AZA NKOLO!

"Ete soki oyamboli na monoko na yo Nkolo Yesu mpe ondimi na motema na yo ete Nzambe asekwise ye uta na bakufi, okobika..." (Baloma 10:9)

"...ete na nkombo ya Yesu, libolongo nyonso efukama, ya baoyo bazali na likoló, mpe ya baoyo bazali na mabele, mpe ya baoyo bazali na nse ya mabele, mpe ete minoko nyonso eyambola ete Yesu Klisto azali Nkolo, mpo na nkembo ya Nzambe Tata." (Bafilipi 2:10-11)

"Bokonzi nyonso epesami na Ngai na lola mpe na mabele."
(Matai 28:18-20)

KO BENGGA YESU "NKOLO" ELAKISI NINI?

Elakisi ete Ye azali Mokonzi, Moto ya Yambo, Mokonzi ya Likolo, Mokonzi, Mokonzi, Mokonzi, Mokonzi, Mokonzi. Oyo Alobi ekendaka. Apesaka kaka likanisi to topesaka toli te. Yesu apesi mitindo mpe molóngó mobimba etosaka. Yoka lolenge Yesu azalaki kosolola na bato, na bademo mpe ata na biloko bizalisami mpe biyano na bango:

- Marko 1:17 - Epai ya Simon na Andre : « Boya, bolanda ngai ». "Batikaki mbala moko minyama na bango mpe balandaki Ye."
- Marko 5:41 - Na mwana mwasi ya Yairo oyo akufaki: "Mwana mwasi moke, nalobi na yo ete telema". "Mbala moko mwana mwasi atelemaki mpe atambolaki."
- Yoane 11:43 - Epai ya Lazare na lilita: "Bima". "Ye oyo akufaki abimaki akangami maboko na makolo."
- Marko 9:25 - Epai ya molimo ya mbindo: "Bima na ye mpe kokota lisusu na ye te." "Elimo ebimaki na kati na ye."
- Marko 5:8 - Na demo: "Bima na moto, elimo ya mbindo! Bongo bilimu ya mbindo ebimaki."
- Marko 1:41 - Epai ya moto ya maba: « Zala peto ». "Na mbala moko maba etiki ye, mpe apetolamaki."
- Marko 2:11 - Epai ya paralytique: «Telemá, kamata mbeto na yo, mpe kende na ndako na yo". "Na mbala moko atelemaki, azwaki mbeto, mpe abimaki liboso ya bango nyonso."
- Marko 2:14 - Epai ya Levi, mokongoli-mpako: "Landa ngai". "Bongo atelemaki mpe alandaki Ye."
- Marko 4:39 - Na mipepe pe mbonge : « kimia, kimia ». "Mopepe esilaki mpe kimia monene esalemaki."

Nkolo asengeli te kotuna. Esengeli te aloba "Svp". Apesi mitindo mpe bato nyonso basengeli kotosa!

BISO NIOSO TO VANDA NA MOKO YA BOKONZI MIBALE

Ezali soki bokonzi ya Molili to bokonzi ya Pole. Ezali na boponi na biso moko mpe esika ya katikati ezali te. Na bokonzi ya Molili, moto nyonso asalaka oyo alingi kosala. Bonsomi mobimba ezali. Ezali lokola kapiteni ya masuwa oyo ezali kozinda oyo asakoli ete: "Tobeti ngomba ya zelo. Ezali na libulu monene na kati ya coque ya masuwa mpe tokozinda mwa moke tii na nse ya mbu. Likambo ya mawa, bamasuwa ya kobikisa bato ezali te. Moto nyonso akoki kosala ndenge alingi. Baoyo bazali na kelasi ya 2 bakoki komata na kelasi ya 1er. Masanga ezali na ndako. Moto moko te asengeli kofuta eloko moko. Bilei nionso oyo ezali na restaurant ezali na disposition na yo mobimba Okoki kosala basketball na cuisine soki olingi pe kobuka ba plats na ba verres nionso Sala ndenge olingi!

Sikoyo bato mosusu bakoki kokanisa ete: "Oyo nde kapiteni malamumu, atikaka biso tósala nyonso oyo tolingi." Kasi mosika te, bango nyonso bakokufa na nse ya mbu. Atako bongo, na bokonzi ya molili, ezali kaka na mobeko moko: "Salá oyo olingi: Bamposa, kosangisa nzoto na ndenge ya mabe, kobundisa, zuwa, mposa makasi, lolendo, kolangwa masanga, lokoso, koyina... Okanisi ete

ozali mokonzi ya bokonzi na yo ya moke kasi ozali kotambwisama na elimo ya eleko oyo. Obunga mpe mosika te okobwakama na bozindo ya laki ya moto!

Kasi ezali na bokonzi mosusu: (Bakolose 1:13) "(Nzambe) abikisaki biso na nguya ya molili mpe abongoli biso na bokonzi ya Mwana ya bolingo na Ye." Kobikisama elakisi ete tolongolami na masuwa ya bobebisi oyo ezali kozinda mpe totiami na masuwa mosusu, bokonzi mosusu. Bokonzi oyo ya Pole pe ezali kaka na mobeko moko - sala nionso pe nionso oyo Mokonzi Yesu apesi mitindo.

Na bokonzi ya molili, moto na moto asalaka mokano na ye. Na bokonzi ya pole, moto na moto azali kosala mokano ya Mokonzi Yesu. Banzela misato ezali te - oyo ya moke, ya monene mpe ya monene. Ezali kaka mibale. Yesu azali NKOLO!

NKOLO AZALI KOTOSA

Yesu azali Nkolo; yango wana, bosengeli kotosa ye na makambo manso. Nzela mosusu ezali te. Esengeli natosa Ye to nayambola ete Yesu azali Nkolo na ngai te.

Na ndakisa, tótalela likambo ya kolimbisa. Na Matai 6:14, 15, Yesu alobaki kaka epai na bayekoli na ye ete: "Soki bolimbisi bato mabunga na bango, Tata na bino ya likoló akolimbisa bino mpe. Kasi soki bolimbisi bato mabunga na bango te, Tata na bino mpe akolimbisa mabunga na bino te." Yesu apesaki toli te, atunaki te, apesaki likanisi te, Apesaki balandi na ye ultimum! "Soki olimbisi te, bakolimbisa yo te." Nsuka ya masolo! Eleko! Ezali option te. Nkolo alobaki kaka te ete ezali malamumu to malamumu kolimbisa. Abondelaki te ete: "Tozali na nyongo ya Nzambe mingi." "Ekozala malamumu." "Ezali kitoko mingi kolimbisa." "Okolala malamumu mingi." "Okozala na esengo mingi soki olimbisi." Yesu alobaki "Sala yango soki te obunga". Sikawa ntango kaka atie yango bongo, tosengeli kozwa ekateli. Tokosala to tokosala yango te? Destin na biso moko ya seko etali mokano na biso. Tokoki kotyana ntembe na likambo ya kolimbisa mpo na libela. Tokoki kopesa excuse après excuse ya kolimbisa te mais Yesu alobaki nini? Yesu azali Nkolo! Tokotosa Ye to tokotelemela Ye?

YESU AZA NKOLO PO ASOMBI BISO!

"Mpo ete bosombamaki na ntalo, yango wana, kumisa Nzambe na nzoto na yo mpe na molimo na yo, oyo ezali ya Nzambe." (I Bakolinti 6:20). Asombaki biso epai ya nani? Euti na nkolo na biso ya kala, Zabolo. Afutaki motuya nini? Asombaki biso na makila na Ye moko. (Misala 20:28)

Tozali "doulos" (baombo) ya Nkolo Yesu Klisto. Bazalaki kotinda biso na makasi te. Kasi toponaki kotosa na bolingi na ye moko epai ya Mokonzi ya bakonzi mpe Nkolo ya bankolo mpo na kokima nkanda ya Nzambe mpo na lisumu na biso mpe kozwa litomba na bomoi ya ebele oyo Ye apesi biso. Ya solo, azali te lokola bankolo baombo wana oyo bazalaki konyokola mpe konyokola baombo na bango. Nkolo na biso azali kaka na posa ya bolamu na biso ya seko.

Tosengeli kosala mokano na Ye, kasi ya biso moko te. Na ntango wana moombo alingaki te kosepelisa nkolo na ye na likambo moko, mpo azalaki kobanga nkanda na ye. Nkolo na biso azali malamumu mpe boboto yango wana tolingi kosepelisa ye na nionso tosalaka. Na bomoi ya libota na

biso, tika tosala oyo Ye alingi. Mibali, bolinga mpe bobatela basi na bino lokola Klisto alingaki mpe akufaki mpo na lingomba na Ye. Basi, bomikitisa na mibali na bino lokola na Nkolo Yesu, bóteya bana na bino na bobangi ya Nkolo. Bana, bopesa limemya pe botosa baboti na bino ndenge moko na ndenge bozali komemya pe kotosa Klisto. Ba patrons, bo traité ba employés na bino ndenge bo traité na patron na bino, Yesu. Basali, bosalela patron na bino neti Yesu nde azalaki kofuta bino salaire. Salá na bosembo, salá mosala oyo eleki malamú. "Mpe nyonso oyo bokosala, bosala yango na motema, lokola mpo na Nkolo kasi mpo na bato te." (Bakolose 3:23)

Mituna

1. Moto nyonso akoyambola na mokili oyo to na seko ete Yesu Klisto azali Nkolo.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Bokonzi nyonso epesami na Yesu, Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Bokonzi ya molimo ezali boni
  - a. ____ Moko
  - b. ____ Mibale
  - c. ____ Ebele
4. Ba oyo bazali na Bokonzi ya Pole moto asalaka
  - a. Bolingi na ye moko
  - b. Mokano ya Nzambe
5. Lokola Klisto asombaki baye bazali na lingomba na Ye basengeli kosala
  - a. ____ Oyo bakanisaka ete ezali malamú
  - b. ____ Yekola liloba na Ye mpo na koyekola mokano na Ye
  - c. ____ Tuna mokonzi ya lingomba nini Klisto azali na mposa na yango
  - d. ____ Zela kino Klisto akoloba mbala moko na bango

Liteya ya 12

OZALI MOSULI NA YE

Atako "doulos" elakisi "moombo", tango totangi ndenge Yesu asalelaki liloba yango, mingi mingi na masese, tomoni ete atie likebi mingi na mikumba ya basali wana. Basali ya Nkolo bakomaki te "ba robots" oyo bazalaki kosala na ndenge ya mécanique, kozanga likanisi to initiative na bango moko. Au contraire, basali oyo Yesu alobelaki bazalaki bato ya kotyela motema oyo Nkolo atikaki kobatela biloko na Ye ntango azalaki kosala mobembo. Oyo ezali position na biso - basali ya Nkolo na biso Yesu Klisto. Tozali bato oyo Nzambe apesaka biloko na Ye. Kozala na Yesu lokola Nkolo na yo elakisi ete ozali kapita (sujet oyo babengaka yango "kabateli" mpo tozali "bakambi"), moto oyo azali na mokumba, mokambi ya biloko oyo ezali ya Nzambe. Talá mwa makambo oyo Nzambe apesi yo.

MBONGO

Na bosolo, eloko moko te ezali ya biso. Nyonso ezali ya Nzambe, kasi apesaki biso mokumba ya kobatela oyo ezali ya Ye. Yango esangisi mpe mbongo na biso (biloko, lifuti, mpe bongo na bongo). Talá mateya ya solo ya Biblia oyo elandi:

- Nzembo 24:1 "Mabele ezali ya Nkolo, mpe etondi na yango nyonso," .
- Hagai 2:8 "'Argent ezali ya ngai, mpe wolo ezali ya ngai,' elobi Yehova na mampinga..."
- Mis.

Ntango ozali kokanisa kopesa Nkolo mbongo na yo, .kobosana te etinda ya ntina mingi. Liboso ya kopesa eloko moko epai ya Nzambe, omipesa liboso epai na Ye.

- Il Bakolinti 8:5 "Mpe kaka te lokola tozalaki kolikya, kasi bamipesaki liboso na Nkolo, mpe na nsima na biso na mokano ya Nzambe..."
- Baloma 12:1 "Nabondeli bino, bandeko, na mawa ya Nzambe, ete bópesa nzoto na bino mbeka ya bomoi, ya bule, oyo esepelisaka Nzambe, oyo ezali mosala na bino ya mayele.."

Nzambe alingaka moto oyo apesaka na esengo(Il Bakolinti 9:7). Kanisá mobali oyo akendaki mobembo mpe azongaki na likabo mpo na mwasi na ye. Azongaki na ndako, abwaki likabo na mabele mpe alobi - "Zwa yango, ezali ya yo!" Mwasi akosepela na yango? Ntango mama na yo ya bolingo ayei kolya bilei ya mpokwa na ndako na yo, okopesa ye biloko oyo etikali to okopesa ye oyo eleki malamumu? Ata bongo, pesa mpo na bolingo mpo na Nkolo soki te Nzambe akosepela na likabo na yo te.

Nzambe Apambola Ye Oyo Apesaka Na Bokabi. Tanga Il Ntango 31:10, Malaki 3:10, mpe Il Bakolinti 9:6. Nzambe afutaka 10.000% ya intéréte na investissement. (Matai 19:27-29)

Nzambe alongolaka mapamboli ya moto oyo azali na bokabi te. Tángá Malaki 3:8-9 mpe Misala 5:1-11 .

Ezali kopambolama mingi kopesa koleka kozwa Misala 20:35 . Bato mosusu babangaka kolobela mingi collection mpo balingi kosalela yango na ndenge ya mabe te. Emonani ete mangomba mosusu ezali kaka na mposa ya kozwa mbongo ya bato. Kasi, toyiba lipamboli moko te epai ya baye bapesaka makabo. Ye oyo azwi kozanga kopesa akopambolama te lokola moto oyo azwi mpe apesi.

Nasengeli kopesa mbongo boni?Na se ya Mibeko ya Moize, Moyuda apesaki 10% - moko ya zomi. Mibeko ya Moize ezali sikawa na nguya te (Bagalatia 3:24-25), kasi na Kondimana ya Sika, etinda yango moko esalelami. Ezali na ratio moko : oyo azali na mingi, apesaka mingi pe oyo azali na moke, apesaka moke (I Bakolinti 16:2). Pourcentage moko te elobami kasi motuna ezali boye: Nzambe asali yo bomengo mingi to moke koleka Moyuda? Ezali na banzela mingi ya kopesa : liboke ya lingomba, kosala mosala ya bolingo malamumu en général, makabo ya sipesiale mpe mingi mosusu.

Soki olobi ete olingaki kopesa mingi soki ozalaki mozwi, boye yekola kopesa mingi ntango ozali mobola. Luka 16:10

NTANGO

Ntango ezali eloko se moko oyo Nzambe apesaka na bato nyonso ndenge moko: moto nyonso azali na ngonga 24 na mokolo.

Oyo Biblia elobi mpo na kosalela ntango;

- Nzembo 90:12 - yeba ete bomoi ezali mokuse; vivre yango na mayele.
- Yoane 9:4 - salelá ntango oyo ozali na yango, mpo na kosala mosala ya Nkolo. Tango moko ezali koya oyo libaku ekozala lisusu te.
- Baefese 5:15-17 - kotambola na mayele na mayele, kosikola (kosomba, kobikisa) tango. Zalá na mayele, salelá ntango na yo malamumu mpo na kosala mokano ya Nzambe.
- Bakolose 4:5 - Salelá mabaku oyo ezali.

Ndenge Nini Okoki Kotondisa Mokolo Na Yo

- Bomba tango ya kozala na miso ya Nzambe - masanzoli, losambo, pe boyekoli
- Bomba tango mpo na libota na yo - mpo na kosolola, mpe kosepela
- Bomba ntango mpo na lingomba - mpo na koyekola, kosolola, mpe kosalela
- Bomba ntango mpo na yo moko- masano, kotánga, mpe kelasi
- Bomba tango mpo na basusu - mingi mingi baye babungi mpe baye bazali na bosenga
- Bomba tango ya kosala plan - sala revue ya poso
- Bomba tango ya kosalela Nzambe - kokokisa mosala na yo

Soki na poso moko tozali na: ngonga 168 moins 56 pona pongi, moins 40 pona mosala, moins 24 pona kolia pe douche, wana etiki kaka 48 pona ba activités wana misusu.

Kosalela Ntango na ndenge ya mabe

Paresseux mpe mobulu - II Batesaloniki 3:11

"Makanisi ya mpambampamba ezali mosala ya zabolo" - Tala I Timote 5:13, 14

Likanisi ya bakristu: Baloma 12:1, 2 - Nyonso oyo tozali pe nionso oyo tozali na yango (ata tango) ezali ya Nzambe pe esengeli tomipesa epai na ye lokola bambeka ya bomoi. Na yango, mosala nyonso ezali sikawa na ndimbola ya sika. Esengeli ko analyser nionso tosalaka na temps na biso na base oyo. Mosala nyonso esengeli kozala na mokano oyo etali Nzambe. Ezala mpo na kolala, kosala mosala, kolya, kozwa douche, kosukola ndako, kosala masano, kosepela, kolya, kosolola; nyonso wana ezali eteni ya bomoi ya boklisto oyo etambwisami na Nzambe, oyo ezali na bokatikati.

Nsango Elamu

Yesu azongaki na Lola mpe mokili ezalaki kaka kosakola nsango malamumu te. Atikaki likambo oyo na maboko ya bayekoli na Ye. Misala 1:1 elobeli makambo oyo Yesu abandaki. Oyo Abandaki ezali mpo na biso kokoba. Mpe kaka lokola na Lisese ya Batalanta (Matai 25:14-30), Nkolo akozonga mpe moto nyonso akosengela kopesa ntina ya lolenge nini basalelaki maye Yesu atikelaki bango. Tozali bakapita ya nsango malamumu. Tozali na mokumba ya kokabola nsango malamumu oyo na mokili.

Mituna

1. Mosaleli oyo akoki kotyela motema azali kobatela biloko ya bankolo na ye Solo ____ Lokuta ____ .
2. Biloko nini ya moto asengeli kopesa na Nzambe

- a. ____ Mbongo
  - b. ____ Ntango
  - c. ____ Yo moko
  - d. ____ Nyonso oyo tolobeli awa na likoló
3. Nzambe alingaka baoyo basepelaka kopesa Ye na esengo.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Nzambe asepelaka mingi na yango
- a. ____ Motango ya mbongo oyo moto apesaka
  - b. ____ Kopesa na ntina ya mokumba to etinda
  - c. ____ Likabo nyonso oyo euti na na mposa ya kosepelisa Nzambe
5. Bozwi monene oyo Nzambe apesi moto ezali Nsango Malamu ya Klisto
Solo ____ Lokuta ____ .

Liteya 13

REPRODUCTION YA CHRISTIANITE AUTENTIQUE

PRINCIPE YA KOBOTA. Bato mosusu oyo bazalaki kolukaluka bisika yango bamonaki mboto ya masangu na libulu moko na Arizona oyo mindele batikaki na libulu yango, bikeke mingi liboso. Lokola ebatelamaki malamumu, balonaki mboto yango. Okanisi nini esalemaki? Ezalaki kobimisa loso to blé to nzungu? Ya solo te! Momboto wana ya masangu ebimisaki masangu.

Bato mosusu bamonaki Kondimana ya Sika, oyo ekomamaki eleki sikoyo mbula soki 2 000. Bafungolaki, batangaki, bandimaki mpe batosaki makambo oyo bakutaki na buku. Oyo esalemaki? Litomba ezalaki nde: Bakatolike, Baprotesta to Ba-Spiritiste? Ya solo te. Liloba ya Nzambe oyo etiamaki na makanisi mpe mitema ya bato ebimisaki bakristu, binama ya nzoto ya Nkolo

Yesu

Klisto

Momboto ya masangu esalaka masangu, mboto ya blé esalaka blé, mpe mboto ya Klisto, mboto ya bonzambe (Liloba ya Nzambe) esalaka bakristu. Ezali kobimisa lingomba ya Kondimana ya Sika mpe eloko mosusu te.

Etinda ya kobota ezali etinda ya mboto. Mpo na kobota lisusu boklisto ya solo na bopeto mpe na bopete na yango, lokola Nzambe amonisami na Kondimana ya Sika, esengeli kosakola liloba moko oyo Nzambe asakolaki na Kondimana ya Sika. Mokano na biso ezali ya kozala ntango nyonso kobota

lisusu   oyo   Nzambe   akanaki   na   ebandeli.

BIBLE   EZALI   BUKU   YA   MALAKISI   YA   NZAMBE

Nzambe azali lokola artiste oyo abandaka na idée moko na kati ya makanisi na ye. Kokanisaka mpe kobongisa, asalaka mwa mayemi kino mwa makambo mikemike ya emonaneli na ye ekosalema malamumu na makanisi na ye. Na nsima, apesaka likanisi yango na toile ya kosala mayemi na brósi mpe na balangi. Azali kotya likebi na makambo ya mikemike mpe ntango asili kosala na nsuka, atali toile, asepeteli mpo na kokela mpenza oyo alingaki. Lokola elilingi ezali mosala monene ya moyemi, Biblia ezali mosala monene ya Nzambe. Ezali komonisa mpenza makambo oyo

Nzambe alingaki kobimisa mpe eteyaka mpenza makambo oyo Nzambe alingaki koteya.

II Timoté 3:16, 17 elobi ete: "Makomami nyonso mapesami na elimo ya Nzambe, mpe ezali na litomba mpo na mateya, mpo na kopamela, mpo na kosembola, mpo na koteya na boyengebene, ete moto ya Nzambe azala moto ya kokoka, oyo abongisami malamumu mpo na mosala nyonso ya malamumu." Tángá mpe Malako 13:31; Yoane 12:48; I Bakolinti 14:37; Matai 7:24-27; Emoniseli 22:18, 19 mpe talá ndenge Biblia ezali buku na biso oyo euti na Nzambe. Soki olingi koyeba ndenge nini okoki kobika, osengeli koluka yango na Biblia. Soki olingi oyeba ndenge nini okoki ko vivre vie chrétienne il faut oluka yango na Bible. Soki olingi oyeba ndenge nini lingomba esengeli kozala, esengeli oluka yango na Biblia.

Etinda ya kobota etongami likoló na kondima ete Biblia ezali Liloba ya Nzambe mpe ete ezali komonisa mobeko na biso ya kondima mpe ya kosalela, oyo ekoki mpenza mpo na bamposa na biso nyonso. Ezali bobele mokano ya Nzambe te oyo emonisami; ezali mokano na Ye NIOSO oyo emonisami mpo na bato banso. Ezali mobimba!

Bituluku mosusu ya mangomba etongami likoló na likanisi oyo ete mokano ya Nzambe esangisi Biblia, bonkoko mpe bimoniseli ya mikolo ya nsuka. Basusu bazali na likanisi ete lingomba ya ekeke ya liboso elongwaki na solo mpe esengeli kobongisa yango. Bituluku mosusu bazali na likanisi ete ezali na motindo moko te kasi "Moto nyonso akoki kosala ndenge akanisaka malamumu": "Soki okanisi ete likambo moko ezali malamumu, boye okoki kosala yango."

Mobeko ya kobota endimi ete Nzambe abimisi bolingi na Ye mobimba na lingomba. Bolingi oyo ezwami na Kondimana ya Sika mpe tozali na lotomo te ya kobongola oyo Nzambe atie. Esengeli tolanda ndakisa ya Yesu na makambo manso, koloba na Nzambe : "...mokano na ngai te, kasi oyo ya Yo esalema". Luka 22:42 .

Fraze ya ntina ezali: "ZONGA NA BIBLE", to lokola moto moko alobaki: "Lobá esika Biblia ezali koloba mpe kanga nyee esika Biblia ezali nyee. " Tosengeli ntango nyonso kozonga na Biblia soki tolingi kobota lisusu boklisto mpenza ndenge Yesu akanisaki na ebandeli

KO REPRODER CHRISTIANITE YA BIBLIA EZALI POSSIBLE
Lokola mobulungano ezali mingi na mokili ya mangomba lelo oyo, bato mosusu bakoki kokanisa ete: "Ekoki kosalema te ete bábota lisusu boklisto ya kala." Moto na moto azali na lingomba na ye na bindimeli mpe bonkoko na ye. Ezali na retare mingi mpo na kobongola makambo nyonso wana?

Kasi kanisá naino likambo oyo: moto nyonso lelo azali na likoki ya kokóma moklisto, kondima kondima, momeseno mpe mateya ndenge moko na bantoma mpe baklisto ya ekeke ya liboso. Ezali na ntina te ya kobatela liteya nyonso oyo eutaki na Biblia te, to koyamba boyokani moko ya lingomba kasi nzoto ya Klisto. Oyo esengeli ezali kozala na makanisi ya polele, Biblia ya polele mpe motema malamumu. Na bosolo, ezali likoki ya kobota lisusu lingomba ya Klisto lelo. Mokakatano ya solosolo ezali ya kozala na bomoi oyo Klisto atyaki ndakisa.

LISAKOLI: Ezali na mokano ya mbala misato na mposa ya kobota lisusu boklisto ya Kondimana ya Sika: Tolingi kobota lisusu bomoi ya Klisto kati na bisomei. Tolingi kobota lisusu lingomba ndenge Yesu abongisi yango. Tolingi komibota lisusu na kokómisaka bayekoli mosusu ya Klisto.

Mituna

1. Nsango Malamu ya Klisto ezali eloko se moko oyo ekoki kobimisa moklisto.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Biblia ezali Liloba ya Nzambe oyo epemami oyo ezali na mokano na Ye moto
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Makomami ezali mpo na
  - a. ____ Koteya
  - b. ____ Kopamela
  - c. ____ Kosembola
  - d. ____ Nyonso oyo tolobeli likolo
  - e. ____ b mpe c
4. Soki okanisi eloko moko ezali malamau alors okosepelisa Nzambe na kosala yango.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Makanisi ya polele, Biblia ya polele, mpe motema malamau ekobota lisusu Eklezia ya Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .

Liteya ya 14

PONA KOZALA KAKA CHRISTIEN

Mokili ya mangomba etondi na ba confusion mais Nzambe aza auteur na yango te. Yesu Klisto ayaki kolakisa nzela oyo ememaka epai ya Tata pe nzela na Ye ezali oyo ya kimia, bomoko pe bolingo. Mobulungano esalemaka ntango bato batiki nzela ya Nkolo pembeni. Mimeseno, bokabwani, mangomba mpe mateya ya bato ekoki kobomba nzela ya Nkolo. Kanisa ndenge basusu balobaka: "Nazali Mokatolike", to "Nazali Protesta", to "Nazali Pantekote", etc. Ezalaki boye na Biblia? Ya solo te. Bongo, mpo na nini esengeli kozala boye sikoyo? Nzambe aseveli na makambo nyonso wana? Mpo na nini te kozala kaka baklisto, kosalela kaka nkombo ya Klisto mpe eloko mosusu te?

Mobulungano mpe mobulu wana ezali kolembisa bato mingi. D'une part, ba monaka déception, hypocrisie na exploitation oyo esalemaka na kombo ya "religion". Nzokande, eloko moko ezali kopekisa bango bábwaka limemya na bango mpo na Nzambe mpe Klisto. Bamonaka ete oyo bato mosusu babengaka lingomba ezali mpenza mosika na bonene mpe bolamu ya Mozalisi na biso. Na bato ya ndenge wana kaka, Yesu apesaki libyangi oyo: "Bóya epai na Ngai, bino nyonso oyo bozali kosala mosala makasi mpe bozali na mikumba, mpe nakopesa bino bopemi. Bókamata ekanganeli na ngai mpe bóyekola epai na Ngai, mpo nazali na motema petεε mpe na komikitisa, mpe bokozwa bopemi mpo na milimo na bino." (Matai 11:28, 29)

Nzambe matondo mingi, Yesu azali kaka kobenga bato nyonso báya epai na Ye. Ata soki mokumba ya kilo ekoki kozala lingomba oyo bato babebisami to kaka bomoi ya mobulungano oyo ezangi ntina, Yesu azali kobenga bato nyonso epai na Ye. Kasi, bózala na toli! Abengi moto te mpo na

kolanda to kosangana na lingomba to lingomba moko ya lingomba. Abengi baye balembi epai na Ye moko,

Mobeko moko ya ntina ezali koluka mpe kosala oyo Yesu, bantoma na Ye mpe bakristu ya liboso bazalaki mpe basalaki (makambo malamumu basalaki mpe mabe te, ya solo). Soki tosaleli bango lokola bandakisa, na esika ya mibali ya lelo, tokoki kozwa mwango ya ebandeli ya Nzambe. Buku ya "Misala" elobeli lisolo ya ebandeli ya boklisto. Tanga ndenge makambo ezalaki na ebandeli:

"Nzokande, ntango bayokaki yango, mitema ekatamaki, mpe balobi na Petelo mpe bantoma mosusu ete: "Bandeke, tokosala nini?" Bongo Petelo alobaki na bango ete: "Bóbongola mitema, mpe moto na moto na kati na bino abatisama na nkombo ya Yesu Klisto mpo na kolimbisama na masumu; mpe bokozwa likabo ya Molimo Mosantu ... Bongo baoyo bazwaki na esengo liloba na ye babatisamaki; mpe mokolo wana milimo soko nkóto misato ebakisami na bango." (Misala 2:37-41) Oyo ezalaki mbala ya liboso ya kosakola Nsango Malamumu nsima ya liwa mpe lisekwa ya Yesu. Na Yelusaleme, bankoto ya Bayuda bayanganaki. Yesu, lokola alakaki, atindaki Molimo Mosantu mpo na kobanda kosakola nsango malamumu. Mpe, lokola tozali kotanga, tomoni ete bato soko nkóto misato babikisamaki. Sikawa, tango Biblia elobaki, "babakisami", moto moko akokaki kotuna: "Babakisaki na lingomba nini ya lingomba?"

Na contexte moko wana, Biblia elobi boye: "Mpe bakobaki ngwi kati na mateya ya bantoma mpe na boyokani, na kobukaka mampa, mpe na mabondeli... Bongo bazalaki kokoba mokolo na mokolo na motema moko na tempelo, mpe kobukaka mampa ndako na ndako, bazalaki kolya bilei na bango na esengo mpe na motema pete, kosanzolaka Nzambe mpe kosepela na bato nyonso mpe Nkolo abakisaki na lingomba mokolo na mokolo baoyo bazalaki kobika" (Misala 2:42-47) Lisusu, omituna soki bato wana bazalaki banani? Babakisaki yango na lingomba nini?

Filipe asakolaki Yesu epai ya bato ya Samaria. Mingi "bandimaki ye mpe babatisamaki, mibali mpe basi" (Misala 8:5-13). Lisusu, Filipo asakolaki nsango malamumu epai ya mobali moko ya Etiopi. Andimaki, abatisamaki mpe akobaki na nzela na ye na esengo (Misala 8:26-39). Likambo yango ekómelaki Paulo (Misala 9:1-9 mpe 22:1-16), Lidia (Misala 16:11-15), mokengeli ya boloko (Misala 16:25-34) mpe bato mosusu mingi na Kondimana ya Sika. Na makambo nyonso wana, bato yango bakómaki nini?

Eyano ezali polele. Ya liboso, na ntango wana, mangomba ezalaki mingi te. Na mikolo wana, moto moko te akómaki Mokatolike, Mobaptiste, Mormon to eloko mosusu ya ndenge wana. Mangomba ezali mayele ya bato mpe bokabwani mpe ezali eteni ya mwango ya Nzambe te mpo na kosikola (kobikisa) moto. Bato oyo bayokaki, bandimaki mpe batosaki nsango malamumu bakomaki balandi (bayekoli) ya Yesu to bakristu mpe eloko mosusu te. Totangi na Misala 11:26, "... Bayekoli babengamaki bakristu liboso na Antiokia." Balataki nkombo ya Yesu.

Bato oyo nyonso bakómaki kaka boklisto. Mpo na koloba solo, baboyaki kosalela titre mosusu oyo epesaki nkembo te na Mobikisi na bango. Mokolo moko, bandeke mosusu bamekaki kosala bongo. Bapamelamaki makasi na Paulo. Talá makambo oyo esalemaki ntango bamosusu babandaki kopesa bato bosembo na bango:

" Sikawa nabondeli bino, bandeko, na nkombo ya Nkolo na biso Yesu Klisto, ete bino banso boloba likambo moko, mpe ete bokabwani ezala te kati na bino, kasi ete bosangana malamau mpenza na makanisi moko mpe na bosambisi moko. Mpo ete esakolami epai na ngai mpo na bino, bandeko na ngai, na baye ya ndako ya Kloe, ete matata ezali kati na bino. Sikawa nalobi boye, ete moko na moko kati na bino alobi: "Nazali ya Paulos," to "Nazali ya Apolosi," to "Nazali ya Klisto," Paulo akabwanaki na ekulusu mpo na bino? (I Bakolinti 1:10-13)

Kanisa lolenge mibali ya lelo balobaka: "Nazali Lutheren", to "Nazali Calviniste", to "Nazali Mennonite", to "Nazali ... (boponi eyano) Okanisi ete Nzambe asepelaka na likambo oyo? Ya solo te! Mpo na nini tokoki kozala kaka bakristu te, kosalela kaka nkombo ya Klisto, eloko mosusu te?

Lingomba oyo Klisto abandisi ezali lingomba (bokabwani) ya losambo te. Tozali na ntina te ya kozala eteni to kolendisala lingomba to lingomba moko te. Baklisto bakoki kosangana esika moko mpo na kosambela Nzambe, mpo na kolendisana, mpo na kosala, mpe bongo na bongo, kozanga ete bákóma mwa lingomba to lingomba moko boye.

Mpo ete lingomba ya lelo ezala lingomba oyo Yesu atongaki, ekozala te lingomba ya sika ya lingomba, kasi ekozala nde kobotama ya mwango ya ebandeli ya Nzambe mpo na lingomba. Tótalela makambo oyo:

Klisto atongaki lingomba na ye mpenza ndenge alingaki (Matié 16:18-19 mpe Misala 2:42). Lingomba ya NT ezalaki oyo Yesu alingaki. (Tososoli ete lingomba ezali bato mpe bato bazali ya kokoka te. Tozali mosala oyo ezali kokende liboso kasi oyo Yesu akanaki ezali lolenge na Ye ya kotonga bato ya kozanga kokoka.) Nkolo alingaki te ete moto moko abongola oyo atongaki (Tángá Baga1atia 1:6-9; Misala 20:29-31; I Timote 4:1-2; II Timote 4:2-4).

Eklezia ya lelo esengeli kozala lingomba ya sika te kasi kobotama ya lingomba ya ebandeli oyo ebandisamaki mpe etiamaki na Klisto na mokolo ya Pantekote. (Misala 2) Ezali na bato nyonso oyo babikisami. Solo oyo emonanaka ntango tozali kokanisa boye: Ezali nsango malamau ya Yesu Klisto nde ebikisaka. Baoyo banso batosaka nsango malamau babakisi na lingomba - lisanga ya bato oyo babikisami kati na Klisto (Misala 2:47). Moto nyonso oyo azali kosakola nsango malamau (ekomami na NT) azali kobanda lingomba ya sika te, kasi azali kobakisa bato na lingomba ya ebandeli. Lolenge moko ya pete ya kolimbola lingomba ezali baye banso bazali na kati ya Klisto.

Ezali likoki ya kotika bankombo ya bato mpe bokabwani, kozala kaka bakristu lokola Nzambe akanaki mpe lokola bandeko na biso bazalaki na mikolo ya bantoma. Moto nyonso azali na lotomo ya kotánga, koyekola mpe kosalela boklisto ndenge ekomami na Kondimana ya Sika mpe te ndenge mangomba mosusu emonisi. Bato ya Berea "balukaki Makomami mokolo na mokolo mpo na koyeba soki makambo maye mazali bongo" (Misala 17:11). Bisu mpe tokoki kosala likambo yango. Kokanisá makambo nyonso oyo bateyaka na Makomami. Ekoki komonana mpasi mpenza lelo na mangomba mpe mangomba mingi oyo esili kofandisama, kasi tózwa ekateli ya komemya bosenga ya Yesu na butu oyo batekaki ye mpe bakangaki ye: "Libondeli na ngai ezali mpo na bango moko te. Nabondeli mpe mpo na baoyo bakondimela Ngai na nzela ya nsango na bango,

ete bango nyonso bázala moko, Tata, kaka ndenge ozali kati na Ngai mpe nazali kati na Yo. Tika ete bango mpe bázala kati na Biso mpo ete mokili endima ete Yo nde otindaki Ngai." (Yoane 17:20, 21) Tómipesa na kotosa Yesu na likambo yango.

Likambo moko ya ntina: Yango ezali kaka te mpo na komibenga na nkombo moko boye, kasi na bosembo nyonso kolanda Klisto na maloba mpe na misala. Soki tolati kombo ya Klisto (moklisto) elingaki malamumu tolakisaka kitoko ya Klisto na bomoi na biso. Oyo nde likambo ya nsóni soki "Moklisto" azala lokola Klisto te!

Mituna

1. Mateya mpe mimeseno, bonkoko, kolanda etuluku ya yambo ya bakristu na Yelusaleme kino sikawa ezali kaka na ntina lokola mateya ya Klisto mpe bantoma na Ye.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Petelo ayebisaki baoyo bazali na mposa ya koyeba mokano ya Nzambe bayebisamaki ete báyambola (kobongola lolenge ya bomoi na bonzambe) mpe bázindisama (batisimo) na bokonzi ya Klisto kati na liwa na Ye mpo na bolimbisi ya masumu.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Nini esalemaki na bato 3.000 na Yelusaleme oyo bandimaki, bayambolaki mpe bazwaki batisimo
  - a. ____ Ebakisami na bantoma mpe bayekoli na Nzambe
  - b. ____ Azwaki Molimo Mosantu
  - c. ____ Ekobi na mateya ya bantoma
  - d. ____ Nyonso oyo tolobeli likolo
  - e. ____ a mpe c
4. Nzambe abakisi baoyo babikisami na nzoto ya Klisto kasi na ebongiseli moko boye ya losambo te.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Bokabwani kati ya nzoto ya bakristu mpo na makanisi mpe ndimbola ya moto ye moko esepelisaka Nzambe te lokola alingi bomoko ya bato banso kati na Klisto.
Solo ____ Lokuta ____ .

Liteya ya 15

MAKAMBO YA NZAMBE PONA LOBIKI NA BISO

"O mokolo ya esengo oyo ebongisi boponi na ngai likolo na Yo, Mobikisi na ngai mpe Nzambe na ngai!

Bon tika motema oyo ya kongenga esepela, pe eyebisa ba raptures na yango na poto nionso'.

Mokolo ya esengo, mokolo ya esengo, tango Yesu asukolaki masumu na ngai. Ateyaki ngai ndenge ya kotala pe kosambela, pe ko vivre na esengo mikolo nionso".

Mikolo ya mbotama, anniversaire ya libala, mokolo ya ba mama to mokolo ya tata ezali mikolo ya ntina, kasi mokolo ya likambo ya ntina mingi na bomoi na yo ezalaki mokolo oyo oyambaki Klisto mpe obotamaki lisusu na libota ya Nzambe. Ezali malamumu komikundola mokolo oyo mpe

mokano na yo mpo na Klisto. Ezali malamumu komikundola lobiko na yo kati na Klisto mpo ete na nsima okolinga kokabola nsango malamumu ya lobiko na basusu. Okoki kosalisa bango bázwa ekateli oyo ozwaki. Tika tozongela matambe oyo ememaki bino mpo na kobikisama kati na Klisto.

YA LIBOSO, NINI ESALEMAKI?Bato mingi bayokaka te mposa ya mobikisi mpo bayokaka te ete babungi. Nini ekómelaki yo? Mbala mosusu, oyokaki lisukulu moko ya kosimba motema; mbala mosusu moninga moko akabolaki na yo solo; mbala mosusu otángi trakte moko. Ezala nini, na lolenge moko to mosusu ososolaki ete "bato nyonso basali masumu mpe bazangi nkembo ya Nzambe" (Baloma 3:23).

Lokola mosakoli Yisaya alobaki, kala mingi te: "masumu na biso ebombi elongi ya Nzambe liboso na biso mpo ete ayoka te." (Yisaya 59:2). Lisumu na biso moko ekaboli biso na Nzambe! "Lifuta ya lisumu ezali liwa" otangi na Baloma 6:23. Oyo ezali liwa ya molimo, oyo ezali kokabwana na Nzambe mpo na baoyo babungi.

"Kasi ezali boni mpo na misala na ngai ya malamumu?" okanisaki, "Nazali moto mabe boye te!" Na sima otangi "Mpo na ngolu bobikisami na nzela ya kondima, mpe yango euti na bino moko te; ezali likabo ya Nzambe, kasi ya misala te, noki moto moko amikumisaka" (Baefese 2:8, 9). "Kasi masumu na ngai ezali mike" olobaki mpe na nsima otangi: "Mpo oyo akotosa mobeko mobimba, mpe akobeta libaku na likambo moko, azali na ngambo na nyonso." (Yakobo 2:10). Ezalaki mingi koleka mpo na kondimisa yo, boye te? Lolendo ya bato mpe komikokisa ezali bipekiseli minene mpo na lobiko. Ye oyo aboyi kondima ete azali mosumuki oyo azali na mposa ya bolimbisi abungi mpe akoki kobikisama te. Ososolaki kozanga elikya ya kozala mosumuki na mposa ya Mobikisi!

OTUNI, "MOBIKISI OYO AZA NANI?"Paulo alobaki ete: "Mpo lifuti ya lisumu ezali liwa, kasi likabo ya Nzambe ezali bomoi ya seko kati na Klisto Yesu Nkolo na biso." (Baloma 6:23) Olingaki koyeba makambo mingi mpo otángá lisusu! Nzambe na lolenge ya moto, na bomoto ya Yesu, alekaki na mimekano mingi kasi asalaki masumu ata moke te! (I Petelo 2:21-25). Asalaki bilembo mpe makamwisi mingi mpo na kolakisa bonzambe na Ye (Yoane 20:30-31). Akufaki mpo na yo lokola mbeka epai ya Nzambe mpo na masumu na yo nyonso! (Baebele 10:10-14) Na nsuka, asekwaki uta na bakufi, komonisáká ete azalaki Mwana ya Nzambe. (Baloma 1:4-5 & I Bakolinti 15:1) Oyo nde lisolo kitoko! Oyo Yesu asalaki mpo na biso ebengami "nsango malamumu", elingi koloba "nsango malamumu!"

OYEBAKI ETE YESU AZALI ELIKYA NA BISO KAKA MOKO YA LOBIKO. Nzela mosusu ezalaki te. Na liwa na ye na ekulusu, Yesu azali na makoki ya kobikisa, kosikola mpe kosikola basumuki. Na Yoane 14:6, Yesu asakolaki: alobi: "Ngai nazali nzela, solo, mpe bomoi: Moto moko te akoya epai ya Tata longola se na nzela na Ngai." Lolenge se moko oyo tokoki kokóma epai ya Nzambe ezali na nzela ya Klisto. Otangi pe na Misala 4:12, "Lobiko ezali pe na mosusu te, pamba te ezali na nkombo mosusu te na nse ya lola epesami na kati ya bato oyo tosengeli kobikisama na nzela na yango." Tokoki kobikisama te soki tozali kotya motema na Mohammed, Bouddha, na Lingomba ya Bayuda, na banzambe ya Bayindo to na lingomba mosusu. Tokoki mpe te kosala système na biso moko ya "Christianisme" ndenge ezali kosalema lelo mpe kozela ete ebikisa biso. Kaka Yesu Klisto nde akoki ko préciser ba conditions pona lobiko na biso, po Ye afutaki prix na biso pe azali mobikisi na biso se moko. Nzela mosusu ezali te.

Ozalaki pene ya komibwaka na nse na makolo ya moto se moko oyo akoki kobikisa yo - Yesu

Klisto? Kondima ebotamaki! "Bongo kondima eyaka na koyoka, mpe koyoka na liloba ya Nzambe." (Baloma 10:17). Ozalaki na mposa ya Mobikisi mpe ozalaki na ntembe te ete ozwaki Ye.

Ondimaki nsango malamuru oyo ete Yesu Klisto ayaki na mabele, azali na bomoi ya kokoka, abakamaki na ekuluru mpo na masumu na biso, akundamaki kasi asekwaki uta na bakufi na mokolo ya misato mpe sikawa azali na bomoi libela na loboko ya mobali ya Nzambe mpo na kobondela mpo na biso.

KONDIMA NA YO EMEMAKI YO NA KO REPENDRE!Yesu alobi na Luka 13:3, "... soki bobongoli motema te, bino banso bokokufa ndenge moko." Ezali soit koyambola to kobeba; pona ezali ya biso. Mis. Bato banso bisika binso, mpe yango esangisi yo mpe ngai, batindami na Nzambe mpo na koyambola. Boyambola na nini? Boyambola masumu na biso. Boyambola motema mpo na kosalela mobimba te mpe kolanda nyonso oyo Nzambe alobi. Nzambe azali kobondela biso tobongola mitema. Azali na mposa makasi ete tóbalka epai na ye. Ayebisi biso na 2 Petelo 3:9, "Nkolo azali kolemba te mpo na elaka na ye, lokola bato mosusu batalelaka bolembu; kasi azali na motema molai epai na biso, alingi te ete moto moko akufa kasi bato nyonso bábongola motema."

Ozalaki kaka na mawa te mpo osalaki lisumu. 2 Bakolinti 7:10 elobi: "Mpo mawa ya Nzambe ebimisaka boyamboli oyo ememaka na lobiko, mpo na koyoka mawa te; kasi mawa ya mokili ebotaka liwa." Koyambola ezali mbongwana ya motema mpe mbongwana ya makanisi. Ozwaki mokano na biso ya kotika ko vivre vie ndenge na yo pe kobanda ko vivre yango na ndenge ya Nzambe. Ozwaki mokano ya kosalela Nzambe na makasi na yo nyonso mpe kosala nyonso oyo Ye alobi. Matai 22:37, "Yesu alobaki na ye: 'Okolinga Nkolo Nzambe na yo na motema na yo mobimba, mpe na molimo na yo mobimba, mpe na makanisi na yo mobimba.'"

Baloma 2:4 elobi: "Bolamu ya Nzambe ememaka bino na boyamboli." Nzambe asali biso malamuru mingi, mpe yango esalaki ete ozala na mposa ya kosepelisa Ye na makambo nyonso. Nzambe, na ntina ya bolingo na Ye mpo na biso, asali mingi mpo na biso, mpe mpo na yango totangi na I Yoane 4:19, "Tolingi Ye, mpo ete alingaki biso liboso."

Mpo na bolingo ya Nzambe, otikaki masumu na yo nyonso mpe kozanga botosi, ozwaki mokano ya kopesa bomoi na yo na kolanda mpe kotosa Yesu. Yesu alobaki boye: "Moto oyo alingi koya nsima na Ngai, amiwangana, mpe amema ekuluru na ye, mpe alanda Ngai." (Mlako 8:34).

Oyambolaki Yesu. Na Matai 10:32-33 Yesu alobi: "Bongo moto nyonso oyo ayamboli Ngai liboso ya bato, ngai mpe nakoyambola ye liboso ya Tata na Ngai oyo azali na Lola. Kasi moto nyonso oyo akowangana Ngai liboso ya bato, ngai mpe nakowangana ye liboso ya Tata na ngai oyo azali na Lola." Ozalaki na soni te ya koyambola na bato mosusu ete ondimi ete Yesu Klisto azali Mwana ya Nzambe. Osalaki oyo Petelo asalaki na Matai 16:16-17 : « Simon Petelo ayanolaki mpe alobaki ete: 'Yo ozali Klisto, Mwana ya Nzambe na bomoi.'"

Na Misala 8:36-37 mobali moko atunaki motuna, "Botala awa ezali mai. Nini ezali kopekisa ngai

nabatisama?" Na nsima na molongo 37, "Bongo Filipe alobaki: "Soki ondimi na motema na yo mobimba okoki." Mpe ayanolaki mpe alobaki ete: 'Nandimi ete Yesu Klisto azali Mwana na Nzambe.'" Yango nde eyambola malamumu.

Kasi ezali na makambo mosusu. Oyambolaki kaka te ete Yesu azali Klisto, Mwana ya Nzambe, oyambolaki mpe Ye lokola Nkolo na biso. «... soki oyamboli na monoko na yo Nkolo Yesu mpe ondimi na motema na yo ete Nzambe asekwisi ye uta na bakufi, okobika" (Baloma 10:9). Opesaki Ye nkombo lokola mokambi na biso, nkolo, mokonzi, mokonzi, mokonzi, mpe oyo azali na bokonzi nyonso likolo ya bomoi na biso.

NA SUKA, BOBATISAKI NA UNION NA YESU KRISTO PONA KOLIMBISA MASUMU NA YO!Mis.

Moto moko alobaki na yo lokola Anania alobaki na Saulo ete: "Mpe sikoyo ozali kozela mpo na nini? Telemá mpe zwá batisimo, mpe sukola masumu na yo, kobelega nkombo ya Nkolo." (Misala 22: 16) Obatisamaki mpo masumu na yo esukolama mpe na mosala wana, ozalaki kobelega nkombo ya Nkolo. Kobelega nkombo ya Nkolo elakisi kobenga Ye mpo na kosala. Osengaki Yesu asala nini? Mpo na kobikisa yo! (mpo na kosukola masumu na yo).

Tango obatisamaki, obikisamaki.1 Petelo 3: 21 "Ekokani na yango (milimo mwambe bibikisami na mai na kati ya masuwa), libatise ezali kobikisa yo sikoyo - kolongola bosoto na mosuni te, kasi kosenga na Nzambe mpo na lisosoli malamumu na nzela ya lisekwa ya Yesu Klisto," Libatise, engebene na Petelo, ezali te bopetoli ya libanda ya bosoto uta na nzoto ya mosuni. Kasi, batisimo oyo ebikisaka biso ezali 'kosenga' epai na Nzambe mpo na kozala na lisosoli malamumu. Ezali libondeli epai ya Nzambe mpo na kopetolama ya kati ya molimo oyo ezali na ngambo.

Nini ebikisaki yo na masumu na yo? Ezalaki makila ya Yesu! Makila ya Yesu ebikisaki yo mokolo nini? Ntango ozwaki batisimo! Bongo nguya ya kobikisa ezalaki wapi? Ezalaki na makila ya Klisto. (lisekwa ya Yesu Klisto ezali likambo oyo e validaki motuya ya liwa na ye na ekulusu). Kondima-batisimo ekangisaki yo na liwa, bokundi mpe lisekwa ya Klisto.

Kobatisama "na liwa na ye" mpe kozala "kosangana na ye na lisekwa na ye" (Baloma 6:3-5) ezali ntango lobiko eyaki epai na yo na libatise. "Yango wana, tokundamaki elongo na Ye na nzela ya libatise na liwa, ete kaka lokola Klisto asekwaki uta na bakufi na nkembo ya Tata, bongo biso mpe totambola na bomoi ya sika.Mpo soki tosanganaki elongo na lolenge ya liwa na Ye, solo biso mpe tokozala na lolenge ya lisekwa na Ye, koyeba yango, ete moto na biso ya kala abakamaki na ekulusu elongo na Ye, ete nzoto ya masumu esalema mosika, mpo tózala lisusu baombo ya masumu te" (Baloma 6:4-6).

Lobiko (limbisi ya masumu) oyo ewutaka na kosangana na Nzambe na kati ya Klisto epesami tango mitema na biso ya kotia motema ezali kosenga na Nzambe mpo na lisosoli ya malamumu. Tosalaka yango ntango tozwi batisimo. Libatise ezali kondima kobelega Nzambe mpo na kobikisa biso etongami likolo ya liwa ya Klisto na ekulusu.

Omipesaki epai ya Klisto mpe Ye abikisaki yo na nzela ya kondima na yo. Yesu alobaki: «Moto oyo andimi mpe akobatisama, akobika ...» (Marko 16:16). "Nkolo, natie motema na yo mpo na

kobikisa ngai. Nakokufa mpo na ngai moko, na masumu mpe na mokili oyo mpe nakosangana na yo na batisimo. Yango ezalaki moment définitif ya vie na yo."

Talá mwa mbongwana monene oyo Nzambe asalaki na bomoi na yo ntango ozwaki batisimo:

- Obikisamaki – Malako 16:16
- Obotamaki lisusu – Yoane 3:5
- Okufaki, okundamaki mpe osekwaki elongo na Klisto – Baloma 6:4-6 mpe Bakolose 2:12
- Olataki Klisto – Bagalatia 3:27
- Okomaki ekelamu ya sika – Baloma 6:4

Klisto asukolaki masumu na yo. Ezalaki na libongo? Na piscine? Na ebale to na batisimo? Ezali na ntina te soki esalemaki wapi. Oyo ezali na ntina ezali ete Yesu, na nzela ya makila na Ye, asukolaki yo! Kaka ndenge Asukolaki masumu ya Paulo! Misala 22:16 . "Telemá mpe bóbatisama, mpe sukola masumu na bino, kobelela nkombo ya Nkolo." Na sima bomoi na yo ya sika ebandaki (Baloma 6:4). "Yango wana, tokundamaki elongo na Ye na nzela ya libatizi na liwa, ete kaka ndenge Klisto asekwaki na bakufi na nkembo ya Tata, ndenge moko mpe biso mpe tótambola na bomoi ya sika!"

MPE SIKOYO, NINI EZALI KOLEKA?Bozali kotambola na kati ya pole (I Yoane 1:7). Olingi koyeba mingi pe mingi (1 Petelo 2:2). Ozali komileisa na Liloba pe kokola na kondima na yo (Baebete 5:12-14). Ozali kosangana na boyokani elongo na bandeko na yo na kondima (Baebete 10:24-25). Ozali koyekola ndenge nini kokabola nsango malamumu na bandeko mpe baninga na yo esengeli ozala sembo kino liwa! Emoniseli 2:10 "Zalá sembo kino liwa, mpe nakopesa yo motole ya bomoi."

Bakolose 1:21-23 "Mpe bino, oyo kala bozalaki mosika mpe banguna na makanisi na bino mpo na misala mabe, nzokande sikawa ayokani kati na nzoto na ye na nzela ya liwa, mpo na kolakisa bino bosantu, mpe kozanga mbeba, mpe likolo ya kofinga na miso na Ye, soko bokobi na kondima, bozali na moboko mpe kokangama, mpe bozali mosika te na elikya ya bato nsango malamumu oyo boyokaki, ..."

KOBONGISA KOKOLA!

Mituna

1. Lisumu ebombaka Nzambe na moto po ayoka moto te.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Moto oyo aboyi kondima ete azali mosumuki oyo azali na mposa ya bolimbisi abungi mpe akoki kobikisama te ntango azali na ezalela wana.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Lisumu ezali na mbuma te.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Yesu azali nzela se moko ya lobiko, bomoi ya seko elongo na Nzambe.
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Moto oyo abongoli motema te akobunga te.
Solo ____ Lokuta ____ .

6. Koyambola ezali
  - a. ___ Bobongwani ya motema
  - b. ___ Bobongwani ya makanisi
  - c. ___ Mbongwana ya lolenge ya bomoi
  - d. ___ Bobongwani epai ya bonzambe
  - e. ___ Nyonso oyo tolobeli likolo
  - f. _____
7. Oyo akowangana ete Klisto azali Nzambe, Klisto akowangana bango liboso ya Tata Solo ___ Lokuta ___ .
8. Kozanga kondima ete Klisto azali Mwana ya Nzambe epekisaka moto azwa batisimo. Solo ___ Lokuta ___ .
9. Batisimo, kozindisama na mai, ezali te kopetola bosoto uta na nzoto ya mosuni kasi kopetola lisumu uta na molimo ya moto, bozali na ye ya kati. Solo ___ Lokuta ___ .
10. Kokundama elongo na Klisto na kati ya liwa na Ye ebimisaka lisekwa mpe bomoko elongo na Klisto. Solo ___ Lokuta ___ .
11. Mbongwana oyo esalemaka ntango moto abatisami na liwa ya Klisto
  - a. ___ Obikisamaki
  - b. ___ Obotamaki lisusu
  - c. ___ Okufaki, okundamaki pe osekwi elongo na Klisto
  - d. ___ Olataki na Klisto
  - e. ___ Okomaki ekelamu ya sika
  - f. ___ Nyonso oyo tolobeli likolo
  - g. ___ a mpe e
12. Lobiko ezali conditionnel esengeli mutu azala fidèle tiii na liwa na ye po azua na couronne ya vie, vie ya seko. Solo ___ Lokuta ___ .

Liteya 16

EVANGELISER FAMILLE NA BINO

Na Marko 16:15 Yesu apesaki mitindo ete: "Bókende na mokili mobimba mpe bósakola nsango malamuru epai ya bikelamu nyonso." Totangi maloba oyo, totelemi mpo na kotosa yango, tofungoli miso mpo na komona mokili, mpe nani tozali komona liboso na biso? Libota na biso moko! Bato mosusu balobaka ete esika oyo ezali mpasi mingi mpo na kosakola nsango malamuru ezali na ndako na bango moko. Kasi mpo na nini? Esengeli kozala esika ya malamuru koleka, ya pete, ya malamuru koleka. Yesu akolaki na libota ya bato oyo bazalaki kondima te! Au moins bandeko na Ye bazalaki. Kasi babongwanaki. James na Jude ba retarder mais bakomaki balandi, bango pe. Yesu alongaki libota na Ye moko!

Ndeko mobali to ndeko mwasi ya bolingo na kati ya Klisto, sakola nsango malamuru ya libota na yo!

Kasi otuni, "Ndenge nini?" Kanisá naino likambo oyo: Yesu alingaki kolonga boni soki azalaki na kati ya libota na yo? Effet nini Alingaki kozala na yango na libota na yo soki azalaki yo? Soki okanisi libota na yo, nani akotemela Yesu? Na yango, eyano ezali. Pona kokoma na libota na yo na nsango malamumu, esengeli kaka osala pe ozala lokola Yesu. Tika libota na yo efanda elongo na Klisto na nzela na yo. Koleka oyo, moto moko te akoki kosala yango.

Nyonso oyo Klisto alobaki na ntina ya mosala ya nsango malamumu na mokili etali mabota na biso. Ezali kaka pene na ndako. Soki ozali na bopusi te, mbala mosusu osengeli kotalela lisusu lolenge na yo moko ya kotalela boklisto mpe lingomba.

PEMANA PE MOSIKA TE NA LIBOTA NA YO.

Nsango malamumu esengeli kopusana penepene na mokili mpe kolongola biso na yango te. Bilembeteli ya lingomba oyo Yesu asalelaki mpo na kopesa ntina mingi na mosala ya nsango malamumu ezali mungwa, pole mpe levire, kasi mpo na nini yango? Makambo yango misato ekokani na nini? Eyano ezali ete mokomoko na yango ekotaka na kati! Mungwa yango ekotaka mpe epesaka elengi ya sika. Pole ekotaka na kati mpe epesaka pole ya sika. Levire ekotaka mpe epesaka nguya ya sika.

ZALA LEVRE - Matai 13:13

Tokoki te kozala levire oyo ebombami na mwa pake moke na etaje ya kuku. Leaven il faut asala contact. Esengeli ekota na kati ya potopot ya mampa. Kokota na kati ya potopot ya mampa, levire ebungisaka bomoto na yango kasi talá mbano na yango - lipa ya elengi! Leka pene na esika oyo basalaka mampa ntango bazali kobimisa mampa na furu. Okolinga kotika, kokota mpe kosomba mwa mampa! Oyo ezali lokola moklisto oyo akoti na libota na ye moko na bozali ya Yesu Klisto.

ZALA MUNGWA - Matai 5:13

Kasi, ekozala boni soki mungwa yango etikali na kati ya eloko oyo eningisaka mungwa? Tokoki kozala mungwa ya peto kasi soki tobimi ata moke te na esika ya koningisa mungwa mpe totiami ata moke te na bilei, tokopesa ata moke te elengi ya nsango malamumu na mabota na biso. Sala ba pomme de terre oyo eza na mungwa te pe tala ndenge eza na goût te. Sikoyo bakisa mungwa mpe sangisa yango. Sikoyo baoyo bakomeka yango bakoloba: "Nalingaka puré ya pomme de terre!" Bato ya libota na yo, ntango bamoni bomoi na yo, bakoki koganga ete: "Nasepelaka na bomoi ya boklisto!"

ZALA POLE - Matai 5:14-16

Kotia mwinda na nse ya kitunga te. Yango ekosalisa moto moko te bolamu. Pole esengeli kongengisa esika oyo ofandi.

APPLICATION PRATIQUE

Tokokoba ndenge nini? Ndenge nini tokokóma epai na bango? Ndenge nini tokozala na bopusi likoló na libota na biso moko? Tosengeli kozala mungwa, levire mpe pole! Talá mwa bandakisa oyo ebongi:

Kokutana -Ezali na ntina mingi kolekisa ntango elongo, kosolola, mpe kokabola makambo oyo

tokutanaki na yango. Tango mosusu baboti ya baklisto bamilelalelaka ete: "Mwana na ngai ya mobali azali na ntango te mpo na libota na biso. Namonaka ye mingi te. Azali ntango nyonso kosala likambo moko na bato ya lingomba kasi azali na ntango te mpo na biso." Ntango mosusu mobali oyo azali mondimi te alobi mpe bongo. Kebá ete otika te ete likambo yango esalema na libota na yo. Kokota na libota na yo moko ndenge mungwa, levire mpe pole ekosala.

Tempérament Contrôlé Na Molimo Mosantu - .Okoki te kozala na kati ya bitumba, koswana mpe mobulungano na libota na yo. Ntango baboti na yo bazali kobunda, osengeli kosala nini? Kosangana na yango? Pona mipanzi? Ya solo te! Kobosana te: «Eyano ya pete elongolaka nkanda,» Bozali ya Molimo Mosantu ebotaka mbuma na Ye oyo ezali kimia (Bagalatia 5:22). Ekozala malamau kopesa toli ya malamau ya Biblia mpe lisusu kozala ndakisa malamau.

Insister Na Mitinda ya Boklisto - .Yisaya 55:89 elobi ete Nzambe abengi biso na nzela oyo eleki likoló. Mama ya mwana mwasi moko moklisto asengaki ete alata bilamba ya mabe, kasi aboyaki. Ezali na bayekoli oyo babimaka na shambre mpo libota na bango ezali kotingama na kotala baprogramε ya mbindo. Baklisto yango batyaki mitinda na bango likoló koleka. Soki otye Yesu na esika ya liboso, okobungisa ata moke te. Soki otie Yesu na esika ya mibale, okolonga soko moke te. Koluka kosepelisa libota na yo na kosalaka masumu ekolonga bango te epai ya Klisto.

Pratiquer Boyambi bapaya - .Talá ndakisa ya Yesu na Yoane 1:38-39. Ntango Yesu azalaki na ndako, amemaki Andre mpe basusu mpo na kolekisa mwa ntango elongo na Ye. Yango ezali na ntina mpo na mosala ya kosakola nsango malamau. Ezali ndenge ya kosala contact. Mais application eza nini na famille? Ezali pete - hospitalité ezali nini kasi kofungola bomoi na yo, tango, ndako mpe biloko ya kokabola na basusu? Ezali na application specia1 na libota. Luka mabaku ya sipesiale mpo na kofungola bomoi na yo, shambre na yo, biloko na yo, bilamba na yo. Kabola oyo ozali na yango. Bato mosusu bayambaka bapaya mingi te epai ya libota na bango koleka bapaya. "Kolata bilamba na ngai te." "Nani azalaki na kati ya tirware na ngai?" "Kreyo na ngai ezali wapi?" "Nani aliaki bonbon na ngai ya chocolat?" Mpe ndenge wana nde etumba ebandi Ezali kokoma ya moklisto te kozala bongo.

Soki ozali tata to mama, okoki kosala momeseno ya koyamba bapaya na kobengisaka bato na ndako na yo. Soki ozali mwana mobali to mwana mwasi, okoki kobengisa bato ya lingomba baya kotala yo na boyokani ya moboti na yo. Talelá ntango nyonso bato ya libota na yo.

Zala Accessible - .Zalá na mposa ya kosalela ntango okutani na bato oyo bazali konyokwama mpe bazali na mposa. Yesu ayaki na mokili mpo na kosalela, elingi koloba kokokisa bamposa ya bato. Apesaki biso mission moko. Botala mokili (fami1y na bino). Talá ntango moto azali konyokwama to azali kosala mpasi. Tikala penepene mpo na kosalisa, kopesa libondisi, mpe kosalela.

Tozali basali ya Nkolo, totiami na bandako ya bato bazangi. Tokosalela to te? Esengeli tozala accessible mpe ya polele to tosengeli kotonga bifelo kati na biso mpe bato ya libota na biso moko? Na mbala oyo mpe, mpo na yo kokoma na libota na yo na nsango malamau, osengeli kaka kosala mpe kozala lokola Yesu. Tika libota na yo efanda elongo na Yesu na nzela na yo. Ezali garantie te ete libota na yo ekobongwana, kasi koleka oyo, moto moko te akoki kosala.

MOKO MAKAMBO YA KOSALA:

- Komá mwa misala ya malamú oyo okoki kosala elongo na bato ya libota na yo.
- Komá mwa bantango ya ntina oyo osengeli kozala elongo na libota na yo.
- Nani kati na libota na yo azali na mposa ya lisalisi?
- Komá mwa mimeseno mabe ya libota na yo oyo osengeli koboya
- Komá mwa makambo oyo ozali na yango oyo okoki kokabola na bato ya libota na yo.

Mituna

1. Nsango Malamú epekisami na kelasi mosusu ya bato.
Solo ____ Lokuta ____ .
2. Bakristo bazali mungwa ya mabele banda bazali na nsango malamú. Nsango malamú lokola mungwa ezali na ntina te soki ebombami na kati ya eloko mpe esalelami ata moke te.
Solo ____ Lokuta ____ .
3. Yesu azali mwinda ya mokili yango wana tango bakristu bamonisaka Klisto na bomoi na bango ya mokolo na mokolo Klisto azali kongenga.
Solo ____ Lokuta ____ .
4. Kozanga komipekisa na nkanda makasi ebimisaka bokabwani mpe kozanga kotyela bato motema, kasi eyano ya petee elongolaka nkanda
Solo ____ Lokuta ____ .
5. Nzambe azelaka bana na Ye basalela baye bazali na bosenga te kosenga basusu basalela bango
Solo ____ Lokuta ____ .